

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

32

Antropometria și...
haina cea de toate zilele

LA VÎNĂTOARE DE RECHINI
ÎN GOLFUL MEXIC

P A G I N I D I N
ISTORIA SPIONAJULUI

Anul XIV nr. 32 (532) — 7 august 1965

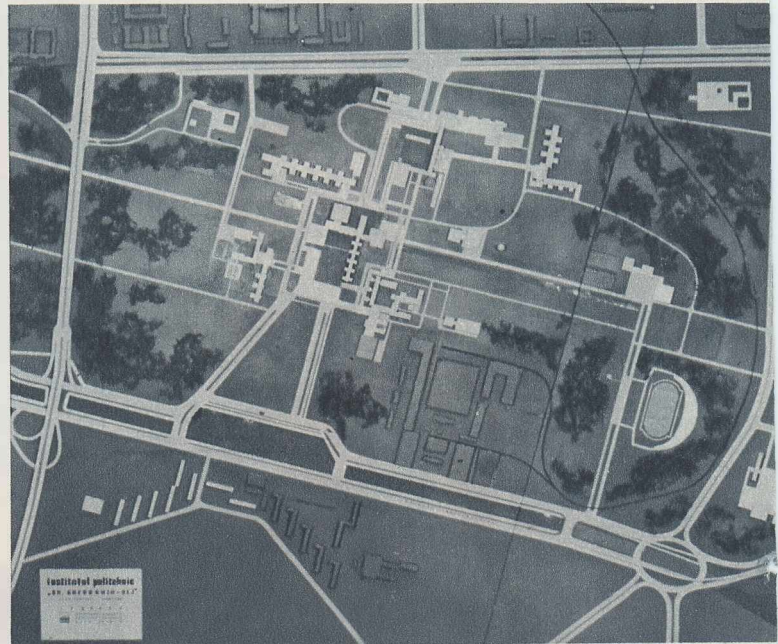
Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

**UN NOU
LOCAL
PENTRU**

CEA MAI MARI UNIVERSITATE TEHNICĂ A ȚĂRII

O fotografie-document: „Așa arăta în... iulie 1965, terenul viran pe care se va ridica institutul politehnic «Gheorghe Gheorghiu-Dej»”.

Macheta institutului politehnic „Gheorghe Gheorghiu-Dej”.

PE SCURT DESPRE VIITORUL INSTITUT

- Institutul va cuprinde 10 facultăți cu circa 50 secții de specializare.
- Aula mare va avea o capacitate de 1 500 de locuri.
- Pe malul stâng al Dâmboviței s-a construit și continuă să se dezvolte grupul social-studențesc cu o capacitate de 7 000 locuri în cămine și cantine.
- Până în 1971 vor fi dați în folosință circa 107 000 mp din suprafața totală construită.

COPERTA NOASTRĂ:
Călușarii hunedoreni.
Fotografie de
B. DUNĂREANU

DESPRE CONDIȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI DESPRE CELE ALE ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE

ne informează
Radu VOINEA,
prorector,
și **Liviu VORONCA,**
inginer

— Măsurile prevăzute pentru construirea noului local — ne declară tov. prorector Radu Voinea — se înscriu pe linia eforturilor de creare a unei baze materiale adecvate desfășurării procesului de învățămînt și activității științifice la nivelul cerut de actuala dezvoltare a tehnicii. Institutului nostru i se vor adăuga în viitor două facultăți: cea de ingineri fizicieni și cea de automatică. Acum Facultatea de automatică e o secție a Facultății de energetică. Sarcinile prevăzute în Directive cu privire la automatizare fac necesară dezvoltarea acestei secții ca o facultate.

În afara condițiilor optime de învățămînt, Institutul deschide largi posibilități activității științifice a cadrelor didactice. Un obiectiv important în această perioadă, arătat în Directivele partidului, este îmbinarea armonioasă a cercetării științifice fundamentale cu cercetarea aplicată. Problemele teoretice generale, cărora li s-a dat o rezolvare, trebuie verificate minuțios în laborator. Deseori însă trecerea de la laborator la stadiul industrial se realizează nu fără dificultăți, esențiale fiind verificarea și dezvoltarea procedurii. Acestea au nevoie însă de o bază materială-experimentală foarte vastă. În afară de spațiile „cu caracter didactic”, în instituit vor exista, pentru activitatea științifică a cadrelor didactice, amenajări speciale, laboratoare speciale complex dotate, care vor permite chiar asemenea verificări.

— Proiectul de Constituție al Republicii Socialiste România — intervine tov. ing. Voronca Liviu — consfințește prin articolul 21 dreptul la învățatură al tuturor cetățenilor din patria noastră. Așa cum prevăd Documentele celui de-al IX-lea Congres al P.C.R., dezvoltarea

învățămîntului se va caracteriza și prin lărgirea bazelor materiale. În viitorul instituit vor fi create condiții deosebite procesului instructiv-educativ. Cele peste 1 000 de cadre didactice ce vor îndruma pe studenți vor fi grupate în peste 60 de catedre de specialitate. Numeroase laboratoare — mari și mici — caracteristice fiecărui profil, facultăți și chiar secții vor fi dotate cu utilaje și agregate de cel mai nou tip. Un amănunt semnificativ este acela că fiecare student din anul V va avea locul său, unde va putea realiza nestingherit proiectul de an și de stat.

Marx spunea că ceea ce-l deosebește pe arhitect de cea mai harnică albină este că arhitectul — și în genere omul — construiește mai întâi în minte ceea ce vrea să înfăptuiască în realitate. El a ales spre exemplificare dintre toate profesiile pe aceea a arhitectului, pentru că aici, poate mai mult decît oriunde, legătura dintre gînd și înfăptuirea lui este mai directă, mai necesară.

Lapidar exprimată în limbajul de specialitate, uriașa muncă de creație care precede viitoarea construcție poartă numele de proiect. La elaborarea proiectului Institutului politehnic au lucrat un mare număr de

De la început, o construcție de asemenea amploare (cursurile de zi vor fi urmate de 10 000 studenți) ridică problema amplasării. Institutul trebuia clădit într-o zonă largă, deschisă, mai apropiată de grupul social studentesc și de unele dintre întreprinderile orașului, unde studenții vor putea efectua orele de practică. Ca loc de amplasare a fost aleasă zona cuprinsă între Splaiul Independenței, viitorul inel II al rețelei de circulație orașenească actuală (șoseaua Grozăvești), bd. Armata Poporului și noul cartier de locuințe Militari.

Uzinele „Semănătoarea”, Grozăvești, noile uzine construite în car-

armonios în uriașul spațiu prevăzut, grupate după sistemul „profilor”, adică prin concentrarea mai multor facultăți sau funcțiuni înrudite în subsansambluri. În total vor fi șase profile principale, în centru fiind profilul de învățămînt general grupat cu rectoratul. Pulsăția continuă a unei instituții de învățămînt superior este facilitată și de înălțimea aleasă, care va însuma pînă la 4 nivele. Prezența în fiecare profil a unor laboratoare cu utilaje atît de diverse imprimă un caracter arhitectonic variat: universitar, industrial etc.

Această așezare a institutului urmărea și apropierea sa de complexul social studentesc construit și în curs de dezvoltare pe malul stîng al Dîmboviței, precum și legarea cu circuitul urban general și cu celelalte instituții de învățămînt. S-a prevăzut de asemenea și posibilitatea construirii unor serii de locuințe pentru cadrele didactice în apropierea institutului.

Munca proiectanților n-a fost ușoară. S-a muncit cu pasiune și răbdare — două calități pe care marile construcții le-au cerut întotdeauna oamenilor — iar reușita e pe măsura strădaniilor.

...Un proiect își așteaptă confruntarea cu viața, cu realitatea. Pînă la realizarea nemijlocită a acestui fapt, proiectul — materializat în formele ilustrative ale machetei — prefigurează încă de pe acum marile dimensiuni ale viitoarei construcții. Macheta institutului înfățișează la scară redusă dimensiunile ansamblului: pe o suprafață de 2,170 ha va fi construit efectiv un spațiu de 200 000 mp. Cele șase profile sînt: profilul de învățămînt general grupat cu rectoratul, mecanică, metalurgie și transporturi, electrotehnică-energetică, chimie, electronică. În afară de ele sînt proiectate clădiri separate pentru laboratorul de cazane și turbine, biblioteca centrală, grupul gospodăresc, ateliere de întreținere. Parcul, stadionul, bazinele acoperite, sălile de gimnastică vor oferi un mediu aerat și reconfortant pentru studenți și cadre didactice deopotrivă.

În imaginile luate de clubul foto al institutului terenul pe care acum se află șantierul apare ca o îngărmădire de coline, rămășițe ale dealurilor Cotrocenilor, întinse pînă la malurile Dîmboviței.

Șantierul schimbă însă zi de zi înfățișarea vechilor locuri, fotografiile își pierd corespondența cu realitatea, devenind de pe acum elemente de arhivă. Echipele Trustului de construcții nr. 1 și ale T.U.G. efectuează operațiile de decapări și nivelări ale terenului, decăiri și amenajări de drumuri.

Aici, pe malul drept al Dîmboviței, în vecinătatea complexului Regie, șantierul institutului politehnic „Gheorghe Gheorghiu-Dej” și-a început biografia.

Lucia DUMITRESCU
Fotografii de **S. STEINER**

Gheorghe Gheorghe, unul dintre cei mai cunoscuți șefi de echipă de pe șantier.

Proiectanții Ministerului Industriei Construcțiilor urmăresc desfășurarea lucrărilor.

arhitecți, ingineri și tehnicieni de la institutul „Proiect-București”, sub conducerea profesorului arhitect Octav Doicescu. Pe parcursul a aproape trei ani de căutări, colectivul a avut de rezolvat probleme complexe în legătură cu amplasarea, distribuirea suprafețelor, gruparea clădirilor, stabilirea arhitectonicii fiecăreia, alegerea înălțimilor, stabilirea legăturii dintre ansamblu și oraș.

Conducerea și cadrele didactice ale viitorului „beneficiar” au colaborat permanent cu proiectanții, examinînd cu atenție soluțiile găsite, făcînd noi propuneri, îngrijindu-se ca toate detaliile vieții universitare să fie avute în vedere.

șantierul Militari, aflate în apropiere, dau unora dintre facultăți — mecanică, energetică — perspectiva unei legături mai strînse între școală și uzină.

Stabilirea tipului de clădire a însemnat înfruntarea a numeroase variante. O construcție monobloc — masivă, de dimensiuni mari, pe care gîndirea omului o asociază întotdeauna vieții universitare — nu corespundea cerințelor institutului; nu s-a adoptat nici soluția construirii unor clădiri separate pentru fiecare facultate, care ar fi creat o prea mare dispersare.

S-a adoptat varianta construirii unui ansamblu de clădiri dispuse

Prislea șantierului, zidarul Marin Trușcă.

METAMORFOZĂ

Aflăm din ziare și reviste despre succesele pe care le au produsele „Made in Roumania” la târgurile și expozițiile de peste hotare, am văzut chiar noi cu diverse prilejuri tot felul de mașini purtând mărci de fabrică românești, presa ne informează periodic despre exporturile de mașini și agregate în multe țări ale lumii. Este firească deci curiozitatea de a face cunoștință cu unii dintre cei care construiesc aceste mașini.

TOATĂ ȚARA S-A SCHIMBAT

Am avut prilejul — cu vreo zece ani în urmă — să fiu martorul unei manifestări de curiozitate înrudite oarecum cu cea mai sus-amintită. Treceam printr-un sat de pe lângă Făgăraș și am făcut cunoștință cu un român american care venise să-și viziteze rudele pe care nu le mai văzuse din 1918, de când plecase de acasă. Iată, printre altele, ce mi-a spus el: „Într-o zi un autocamion s-a oprit în fața magazinului din sat. Mare mi-a fost surprinderea când am văzut scris pe botul mașinii «Steagul roșu». L-am întrebat pe fratele meu ce înseamnă asta și, când mi-a spus că mașina e fabricată la noi, la Brașov, n-am mai putut de mirare și curiozitate. Știți, eu sînt controlor de calitate la fabrica de automobile Studebaker. Mi-am scos haina și am început să-i fac controlul, așa cum îl fac la mine la fabrică, la Detroit. Am controlat-o și am ciocănit-o pe toate părțile, m-am băgat și sub ea. Știți — mi-a spus românul american — mașina e bine făcută, solidă, îi mai lipsesc cîte unele, dar nu asta este important. Important este că țărani mei, așa cum îi știam eu când am plecat, sînt astăzi în stare să construiască mașini. Fiindcă, vedeți — a continuat controlorul de calitate din Detroit — a face mașini nu este un lucru chiar atît de ușor.

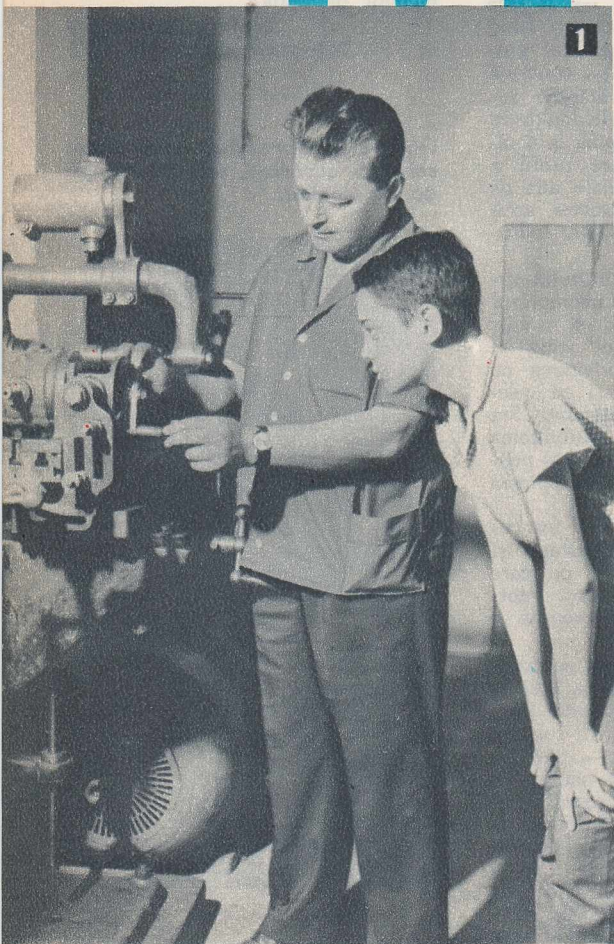
Asta înseamnă că toată țara s-a schimbat, fiindcă nu poți să zici doar așa: «hai să facem mașini!» și cît ai bate din palme să și faci mașini...”
Să facem cunoștință și noi cu unul dintr-acești oameni care s-au schimbat o dată cu toată țara.

NĂSCUT SUB ZODIA NEVOILOR

În preajma primului război mondial, în casa deja împovărată de zece copii a lui Ion Duță țaran sărac din Petroșița, lângă Tîrgoviște, s-a născut și Ștefan. Nou-născutului îi era ursită o viață de nevoi, de foame și de muncă de la cea mai fragedă vîrstă. În sat nu mai avea loc. Puținul pămînt al tatălui, îmbucătățit între frați și surorile lui mai mari, nu putea să-l mai hrănească și pe el. Trebuia să plece „la meserie” o noțiune destul de vagă în anii '20, care, însă tocmai prin imprecizia ei părea, pentru mulți, să aibă rezonanțe salvatoare.

Primit în 1928 la Școala de arte și meserii din Tîrgoviște, o termină în 1933 ca șef de promoție.

Abia de acum înainte pentru Ștefan Duță în cepe să se contureze adevărata noțiune de „meserie”. În primul rînd ea se leagă de cea de „patron”. Trebuie să bați la ușa lui, să te în-

Între mașinile de danturat din cele două fotografii — una de tip foarte vechi (1) și alta ultramodernă (2) — nu mai este nici o asemănare. Tot atît de mari sînt deosebiriile dintre Ștefan Duță de pe vremuri, muncitorul exploatat care lucra cu un utilaj primitiv, și muncitorul specialist Ștefan Duță de azi, stăpîn pe tehnică și pe viața sa grație posibilităților largi asigurate de statul nostru socialist fiecărui cetățean, de a-și desfășura activitatea potrivit aptitudinilor și pregătirii sale. Fotografia 1 a fost făcută zilele trecute la Muzeul tehnic, în timp ce eroul reportajului nostru îi explica nepotului său cum lucra în urmă cu ani la o asemenea mașină.

voiești cu tot ce îți cere, să nu te plîngi că atelierul este nesănătos, murdar și înghesuit, să nu crîcnești cînd te ține pînă seara tîrziu ca să termini o „comandă urgentă” și să nu-i ceri socoteala cînd îți plătește mai puțin decît suma cu care te-ai învoit. Pînă să învețe toate aceste „reguli”, Ștefan Duță a trebuit să schimbe mai mulți patroni. Ultimul a fost Malaxa, pe care nu a avut „cînstea” să-l cunoască personal. A cunoscut în schimb toată mașinăria de represiune care îi ținea pe muncitori „cumînți” în timpul războiului. Apoi a venit eliberarea...

ĂȚI VĂZUT VREODATĂ UN URS ENTUZIASMAT?

Nu se poate spune despre Ștefan Duță că nu ar fi un povestitor. Deși, destăinuindu-se, el doar punctează cu cîte un cuvînt o întreagă perioadă din viața lui. Despre el poți afla însă mai multe de la colegii lui de muncă.

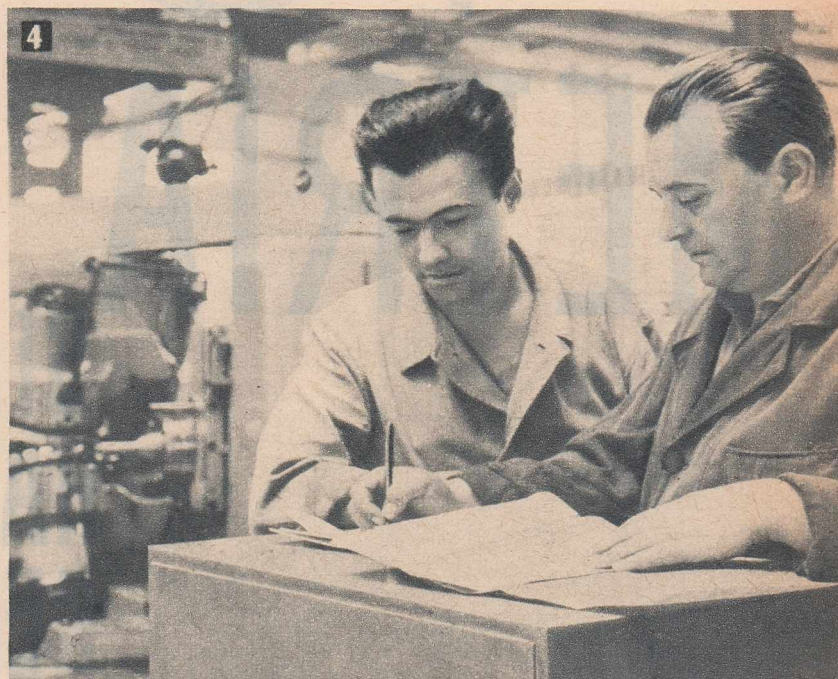
Încetul cu încetul îți dai seama ce s-a schimbat la Ștefan Duță. Au început să-l pasioneze roțile dințate și mașinile de danturat; roțile dințate cu formele lor regulate, strălucitoare ca niște bijuterii, precise, de tipuri atît de variate, drepte, curbe, conice sau helicoidale; roțile dințate mari și mici, care trebuie să se angreneze perfect în tot felul de mașini-unelte fără să facă zgomot, fără să se încălzească, fără să se rupă. Voia să facă roți dințate cît mai bune. Simțea și în același timp crea în jurul lui un spirit de întrecere, o emulație sănătoasă pentru mai bun, pentru mai mult. În uzină se organizau tot felul de cursuri de calificare și specializare. Veneau ingineri mai tineri și mai bătrîni pentru a face cunoscute muncitorilor tainele tehnicii moderne. Se organizau schimburi de experiență, se prezentau metode înaintate de lucru. Ștefan Duță participa cu entuziasm la tot ce-l putea ajuta să învețe cum să facă roți dințate mai bune. Citea și învăța tot timpul liber; și-a umplut casa cu

de experiență la uzinele mecanice „Cerutti” din Italia.

— Cu ce impresii v-ați întors din această călătorie? — l-am întrebant.

— În fabricile acestei mari întreprinderi este multă ordine și curățenie. Muncitorii, dintre care mulți cu experiență de zeci de ani, execută lucrările care li se încredințează cu o atenție concentrată. Majoritatea au un profil foarte specializat — cunosc bine doar una sau două mașini — și ceea ce lucrează poartă amprenta calității. Am lucrat acolo cu mai mulți dintre acești muncitori specializați pe mașini moderne de frezat și rectificat roți dințate. Am putut să-mi dau mai bine seama de marea importanță a organizării bune a locului de muncă. Muncitorului de la mașină nu trebuie să-i lipsească nimic, el trebuie să aibă totul pregătit la mînă. Așa se folosesc mai bine orele de muncă și se elimină timpii morți.

Făcînd o comparație cu fabrica în care lucrez eu, pot să spun că noi avem multe mașini mai

Centrînd cuțitele pe disc (fotografia 3) și împreună cu Constantin Vasilescu, tînăr muncitor în echipa sa, în timpul rezolvării unei probleme de producție, încă un prilej pentru a împărtăși ceva din bogata sa experiență (fotografia 4).

cărți de specialitate, de matematică, geometrie, trigonometrie.

Cu vremea au început să vină în uzină mașini noi de danturat, din ce în ce mai moderne. De fiecare dată cînd sosea o nouă mașină Ștefan Duță se bucura ca de un cadou personal. El însuși le despacheta cu grijă din lăzi, le monta, le studia și le încerca. Așa masiv și tăcut cum este, arăta ca un urs entuziasmat cînd era gata prima roată dințată, mașina nouă arătînd astfel ce „poate”.

CA ȘI CUM AI ACORDA O VIOARĂ

De mai bine de doi ani Ștefan Duță lucrează la Fabrica de mașini-unelte și agregate din București. Este șef de echipă și lucrează la una dintre cele mai moderne mașini de danturat.

L-am găsit centrînd cuțitele pe disc, operație principală care necesită o atenție și precizie foarte mare, variațiile de rază neputînd trece de 3 micrometri! Din atmosfera de concentrare și liniște care însoțea acest proces se degaja același sentiment pe care ți-l trezește un virtuos cînd își acordă vioara înainte de a păși pe podiul sălii de concerte. Mîinile vînjoase se mișcau cu delicatețe, manipulau cuțitele strălucitoare cu grație și totul se monta într-o geometrie curioasă, de o armonie perfectă.

În tot acest timp, alături, mașina cu ciclu automat funcționa și Ștefan Duță trăgea cu urechea atent la zumzetul ei.

MILANO, TORINO, ALESSANDRIA

Vara trecută, împreună cu mai mulți colegi din fabrică, Ștefan Duță a participat la un schimb

bune. De altfel, produsele pe care le fabricăm noi acum rivalizează cu ale lor. Desigur că avem multe de învățat din experiența lor și mai ales în ceea ce privește organizarea locului de muncă.

CU 200% MAI PUTERNIC

De cînd Ștefan Duță a trecut la noua mașină de danturat, productivitatea muncii lui a crescut cu 200%. De trei ani n-a mai rebutat nici o piesă. Calitatea roților dințate făcute de el este ireproșabilă.

Au apărut toate acestea de la sine?

Schimbarea lui Ștefan Duță, evoluția lui dintr-un muncitor oarecare, hătuit de patroni, într-un specialist de înaltă calificare s-a petrecut pe un fundal de mari prefaceri în viața țării, în mijlocul unor colective de muncă care au știut să valorifice posibilitățile lui latente. Vasta muncă organizată de ridicare a cunoștințelor profesionale prin cele mai variate forme, care a cuprins sute de mii de muncitori, și introducerea masivă a tehnicii înaintate, moderne, a ridicat întreaga producție industrială a țării la un nivel mai înalt, încă neatins pînă acum.

Ștefan Duță, muncitorul specialist, șeful de echipă, comunistul Ștefan Duță, caută să transmită celor cu care lucrează roadele experienței sale. Exemplu în muncă și sfătuitor, bun organizator și prieten, el caută să fie cap de coardă în tradiția muncitorului de tip nou. Și el nu este singurul. Ca el sînt mii și zeci de mii.

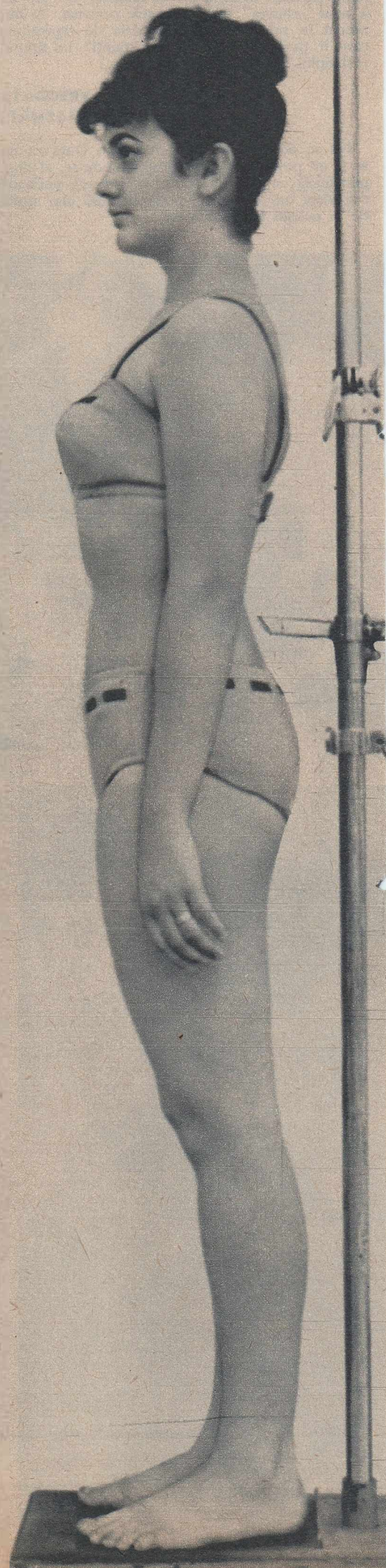
E. IAROVICI
Fotografille autorului

ANTRO- PO- METRIA

ȘI...
HAINA
CEA
DE
TOATE
ZILELE

■ MEDICI, INGINERI, CROITORI
ȘI STATISTICIENI ȘI-AU UNIT
EFORTURILE PENTRU A AFLA...
CÎT DE MARI SÎNTEM ■ 140 000
OAMENI MĂSURAȚI — 2 000 000
DATE CENTRALIZATE ■ NOUA
GENERAȚIE E MAI... BINE CRES-
CUTĂ ■ ÎNTRE CEI DE LA MUN-
TE ȘI CEI DE LA ȘES ■ UNDE SE
AFLĂ CEI MAI SCUNZI OAMENI
DIN ȚARĂ? ■ CONCLUZIA: SÎNT
NECESARE CONFECȚII DE CELE
MAI VARIATE MĂRIMI ■ CÎTEVA
MAGAZINE SPECIALIZATE PE
MĂRIMI EXTREME

Fetele din ziua noastră
sînt, precum se vede,
mai... bine crescute.

Vara rămâne sezonul de vîrf al vînzării confecțiilor.

Cu doi ani în urmă, un medic și un inginer anunțau în revista noastră: dacă veți fi cumva măsurat — la propriu — din cap pînă în picioare, nu vă neliniștiți, nu sînteți obiectul cercetării cine știe cărei maladii a secolului. Dimpotrivă: veți ajuta la stabilirea canoanelor actualului „ideal” de frumusețe. Ba mai mult, veți contribui la îndepărtarea micilor neplăceri de care vă izbîțiți și dv. înșivă atunci cînd vă cumpărați un pantof sau o haină gata confecționată. Căci nu vi s-a întîmplat oare ca vestonul să vă fie prea îngust în umeri și prea larg în talie, iar pantoful să vă strîngă cumplit, deși este exact numărul dv. ?

Așadar se pornise, pentru prima oară în țara noastră, o amplă cercetare antropometrică și ortopedică menită să dea o bază științifică produselor industriale de serie.

La ora aceasta prima etapă a cercetărilor — cea închinată îmbrăcămînții femeilor adulte — a fost încheiată :

— colectivele de antropometriști au colindat 13 regiuni și 13 orașe importante ;

— au fost măsurate peste 140 000 persoane de ambe sexe, între 1 și 60 ani (notați: cîte 30 de dimensiuni pentru fiecare corp) ;

— au fost efectuate peste 2 000 000 operații de centralizare pentru stabilirea dimensiunilor și conformațiilor tipice ale populației noastre.

Și s-a ajuns, printre altele, la o constatare ce ni se pare senzațională: tinerii din zilele noastre sînt mai înalți cu 5 pînă la 14 cm față de tinerii de aceeași vîrstă din generațiile trecute !

Fără îndoială că acest „amănunt” antropometric va fi de folos specialiștilor în tehnica îmbrăcămînții, dar ni se pare că va oferi în aceeași măsură sociologilor prilej de meditație asupra corelației dintre creșterea nivelului de trai și dezvoltarea fizică a populației.

★

Ce înălțime aveți dv., cititoarea acestor rînduri ? Să presupunem că 1,55 m, adică media înălțimii celei mai frecvente la noi... (37% din femeile adulte din țara noastră măsoară între 1,53 m și 1,57 m ; să recunoaștem că nu e o statură tocmai înaltă, dar să ne consolăm cu faptul că 30,5% din tinerele fete măsoară între 1,63 și 1,72 m : noile condiții de viață au început să-și spună energic cuvîntul !)

Să presupunem — mai departe — că vreți să vă cumpărați un costum-taior : mai mult ca sigur că veți alege măsura 44 pentru jachetă, dar

e aproape la fel de sigur că fusta v-ar conveni măsura 42 (sau poate 46). Așadar e necesară o mică intervenție critică, un mic retuș în atelierul respectivului magazin de confecții. Aparent un fleac, nu-i așa ? Un mărunț de 1-2 cm de stofă...

Dar să facem o socoteală simplă : — se retușează în momentul de față circa 10-15% din totalul confecțiilor ;

— aceste retușuri însumează peste 7% din totalul cheltuielilor de circulație ale comerțului de confecții cu amănuntul ;

— iar ele necesită circa 10-12% din totalul personalului operativ ocupat în această ramură a comerțului.

„Fleacul” a căpătat proporții. „Fleacul” a devenit un semnal de alarmă. „Fleacul” vorbește despre tipare industriale insuficient de științific elaborate. Iar „fleacul” acesta poate, în cele din urmă, degrada ținuta estetică a întregului taioar : mutata cu 1-2 cm mai încoace sau mai încolo, buzunarele, clapele sau nasturii au căpătat niște poziții cel puțin curioase...

Ca să vedeți ce pot însemna niște necăjiți de 1-2 cm... Numai că problema începe de obicei cu 1 cm și ajunge adesea pînă la 5 cm.

Îngăduiți-ne să continuăm, în aceste însemnări rezervate frumuseții veșmintelor noastre (dar nu numai !) cu alte cîteva detalii centimetrice, convertite în date antropometrice.

...V-ați obișnuit, desigur, cu revărsarea colorată și vie a străzilor noastre, cu peisajul lor uman atît de dinamic și variat, v-ați obișnuit să observați în mulțime siluete statuare, dar să le distingeți și pe cele mărunte și să constatați — cu o filozofie cam banală, dar nu lipsită de adevăr — că nu e om care să semene cu celălalt. Ei bine, industria de confecții (una din industriile pe care civilizația modernă le promovează cu cea mai mare insistență) trebuie să satisfacă toată această diversitate nesfîrșită de siluete, fizionomii, vîrste, gusturi și — firește — mode ! Să le satisfacă prin mijloacele producției de largă serie... Să recunoaștem că e o treabă nițel cam complicată ! Trebuie să existe un sistem de criterii, de selecție a criteriilor, de gîndire generalizată și totodată foarte detaliată a tehnicii îmbrăcămînții industriale. Sistemul acesta pornește de la o constatare : femeile pe care le observați la noi pe stradă măsoară aproximativ între 1,44 și 1,72 m. Cum

(Continuare în pag. 8)

ANTRO- PO- METRIA

SI...
HAINA
CEA
DE
TOATE
ZILELE

cele tare mărunțele (cam pînă la 1,47) nu se prea întîlnesc la tot pasul, s-a stabilit că limitele de interes industrial ale înălțimilor pe întreaga țară ar fi cam 1,47-1,72 m, deci în cadrul unui interval de 25 cm.

Aici, la cei 25 cm de diferență între staturile femeilor, începeau încurcăturile...

Pînă în prezent confecțiile s-au executat pe trei talii, siluetele fiind împărțite după înălțimi în trei grupe — ceea ce presupunea că diferența de lungime a îmbrăcămînții de la o talie la alta era de 5 cm. Acești 5 cm — modești în viața lor de toate zilele — devin enormi cînd e vorba de o confecție. De obicei se iroseau, pentru că preferăm cu toții să ne luăm o haină mai mare și să o micșorăm, decît invers!

Cam de la aceste constatări — amare cînd e vorba și de eficiență economică și de satisfacerea deplină a cerințelor consumatorilor — s-a pornit cînd a fost inițiat amplul studiu de cercetări antropometrice. S-a formulat atunci răspicat ceea ce era intuit doar și, în orice caz, nu prea mărturisit: nu se cunosc precis, pe grupe de vîrstă, înălțimile și grosimile populației din țara noastră; nu se prea potrivesc produsele de serie pe corpurile cumpărătorilor (mai ales ale adolescenților) și că se oferă rar piese dispartate, anexe; tiparele nu se construiesc științific, iar multiplicarea modelului de bază întîmpină mari dificultăți. Ca să nu mai vorbim de faptul că măsurile extreme — fie mici sau mari — erau foarte greu, aproape imposibil de găsit, iar atunci cînd, în sfîrșit, le găseai, ele nu aveau modelul sau țesătura care să avantajeze respectiva siluetă.

Așadar modificările trebuiau începute, pe ici-pe colo, prin punctele esențiale...

★

Mi se pare foarte interesantă colaborarea aceasta: medici, ingineri, croitori, statisticieni. Grupați astfel, ei au pornit să facă în țară acest uriaș volum de măsurători, care presupunea ca fiecare din cei 140 000 de oameni cercetați (de obicei din mari colectivități umane: fabrici, uzine, școli, cooperative agricole) să fie măsurați de cîte 30 de ori.

O fabrică și-a luat răspunderea acestei acțiuni — firește, îndeaproape sprijinită și îndrumată de Ministerul Industriei Ușoare: Fabrica de confecții și tricotaje București.

Un tehnician din aceeași fabrică — tov. Desideriu Schwartz — a elaborat modelul unui instrumentar antropometric destinat anume măsurătorilor pentru confecții (instrumentarul medical de tip Martin, folosit în întreaga lume, se dovedea cu totul neadecvat parametrilor tehnici de confecții).

La capătul celor doi ani de cercetări referatul ce a fost prezentat în cadrul sesiunii de comunicări tehnice a Fabricii de confecții și tricotaje București a fost ascultat literalmente cu sufletul la gură.

Antropometria, biometria își spuneau și aici cuvîntul despre înfățișarea oamenilor din țara noastră. De pildă, se constata că:

— nu există deosebiri sensibile între înălțimea persoanelor din mediul urban și cele din mediul rural;

clasă luminoasă, vitaminizarea intensă în primii ani ai copilăriei, organizarea sanitară.

Și un amănunt pitoresc: cei mai scunzi oameni din țara noastră se află la Rîmnicu-Sărat. Rîmnicenii sînt — din tată în fiu — cu circa 4,5 cm mai mici față de media de înălțime a populației din celelalte regiuni...

★

Dar interesau în primul rînd concluziile practice, sugestiile pe care noianul de cifre acumulate le puteau oferi unei mai judicioase producții industriale de confecții. La recente contractări de lași au și fost introduse experimental noile grupe de mărimi stabilite în urma măsurătorilor.

De pildă: există în momentul de

se, care nu-și vor putea totuși găsi chiar „pe toate drumurile” hainele pe măsură, să le transmitem adresele unor magazine ce ne-au fost recomandate de Ministerul Comerțului Interior. Notați-le: magazinele din str. Lipscani 55, bd. Duca 3-5, Calea Victoriei 21. Sînt unități specializate în confecții pe mărimi extreme. Poate le și cunoașteți, de altfel. Ne întrebăm însă dacă ele reușesc să rezolve problema, fie și sub aspect cantitativ, și ce se fac totuși cumpărătorii din provincie... Ar trebui să ne gîndim mai atent și la necesitățile lor.

★

Cred că la capătul sesiunii tehnice în care au comunicat rezultatele cercetărilor lor atît de migăloase și dificile nici unul din membrii

Se pare că atît linia croielii cît și coloritul hainei o mulțumesc pe finăra cum părătoare.

— oamenii cei mai solizi de la noi, cărora le vor trebui trimise confecțiile cele mai încapătoare, sînt în regiunile Crișana, Hunedoara, Maramureș, Brașov, Banat, Cluj, iar pe cei de statură mai mică îi aflăm în regiunile București, Oltenia, Argeș, Dobrogea, Ploiești (de unde se vede că muntenii sînt mai masiv construiți decît cei de la șes).

Despre faptul că tineretul nostru s-a dezvoltat și se dezvoltă într-un chip uimitor am mai pomenit; în referat, acest fenomen este definit drept „un salt calitativ petrecut în structura și morfologia somatică a populației noastre” și i se precizează cauzele. Le știm de altfel cu toții, sînt realitățile noastre cotidiene: creșterea valorilor calorice a alimentelor, locuințele spațioase, săli de

față 5 talii, în locul celor 3 folosite de fapt pînă în prezent. De la lungimea unei talii la cealaltă sînt deci 3 cm în loc de 5 cm, și cum fiecare talie are la rîndul ei cîte 3 mărimi, asta înseamnă că ne putem alege măsura cea mai potrivită dintr-un număr de 15 mărimi... E ceva!

Aceste confecții au — judecînd după circumferința bustului — cîte 8 grosimi, iar în funcție de circumferința taliei și a șoldului, cîte alte 3 dimensiuni (neluate pînă acum în seamă la elaborarea tiparelor). Este clar că din combinarea acestor dimensiuni rezultă o multitudine de mărimi care e de presupus că vor satisface un număr mult mai mare de cumpărători.

Iar pentru cei mai mărunți sau pentru cei cu siluete prea generoa-

colectivelor de antropometriști nu a răsflut cu adevărat ușurat: ei știau mai bine decît oricine că aceste concluzii statistice vor avea o viață efemeră, că cercetările lor vor trebui luate curînd dacapo, că ele trebuie să se transforme într-o acțiune sistematică.

Gîndiți-vă și dv.: adolescenții de astăzi (adolescenți mai înalți adesea cu 5-14 cm ca părinții lor) vor deveni miine adulți. Și la ce ne vor mai folosi măsurile de confecții stabilite pentru adulții de azi, cînd ce, de miine vor avea o înfățișare atît de deosebită?

Ceva ne duce cu gîndul la vorba basmului: „creștea flăcăul nostru într-o zi cît alții în zece”...

Sanda FAUR
Fotografii de Elena GHERA

Fericire
și statistică

Preferința: blondă, brună, înaltă, scundă, gospodină, cu pregătire profesională sau fără, frumoasă, cu caracter... cite și mai cite cerințe ar mai putea adăuga fiecare ei sau ea înainte de a-și alege tovarășul de viață. Apoi, mină-n mină, perechile se prezintă în fața ofițerului stării civile pentru a rosti sacramentalul „da”. Și sînt multe, multe perechi — aproape 179 000, consemnează statistica în 1963. Ea mai consemnează și preferințele de vîrstă. Astfel peste 9 700 de tineri s-au dovedit mai grăbiți cununîndu-se înainte de a fi împlinit vîrsta de 20 de ani. Cele mai multe din partenerile lor de viață erau cam de aceeași vîrstă sau ceva mai tinere. Dar mai bine de o sută dintre ei (procentul nu-i mare) simțind probabil nevoia unei îngrijiri mai... materne — lucru explicabil de altfel cînd n-ai nici douăzeci de ani — și-au ales soții din grupe de vîrstă ceva mai mature, între 30 și 44 de ani.

La ce vîrstă se căsătorec cei mai mulți bărbați? Dar femeile? Statistica dă răspunsuri precise. În anul la care ne referim — iar fluctuațiile procentului față de alți ani, anteriori, sînt mici — s-au căsătorit peste 70 000 bărbați între 25 și 29 de ani. De la această vîrstă procentul începe să scadă brusc. La femei, peste 65 000 s-au măritat înainte de a împlini vîrsta de 20 de ani, iar alte peste 58 000 fac parte din grupa de 20-24 de ani. De aici se pot trage și unele concluzii privind vîrsta majorității candidaților la însurătoare ca fiind în general cu cîteva ani mai mare.

Căsătoria, denumită de juriști contract pe viață, se încheie, bineînțeles, și de persoane din grupele de vîrstă mai tomnatice. Aproape 3 000 gineri aveau 60 de ani bătuți pe muche. Printre aceștia au fost patruzeci care și-au ales soții cu treizeci și chiar patruzeci de ani mai tinere... Doi dintre ei și-au luat neveste care nu împliniseră 20 ani.

Căutarea fericirii conjugale, după cum se poate vedea din aceste cîteva spicuri statistice, nu cunoaște limite de vîrstă. Căutarea este însă departe de a fi identică cu găsirea... Există destui „corigenți” și chiar „repetenți” în încercarea de a încheia un contract pe viață. Primii pot fi găsiți la rubrica divorțați, repetenții fiind cei care mai încearcă o dată: repetă! Numărul acestora din urmă a fost destul de apreciabil: peste 26 000 bărbați și peste 23 000 femei. Această categorie a oferit circa 10 000 căsnicii refăcute, adică ambii parteneri mai fusese căsătorii. Majoritatea însă au preferat parteneri care nu mai încheiaseră contracte „pe viață” anterioare. De ce? Statistica doar consemnează. S-ar mai putea adăuga că un număr relativ redus de văduvi și văduve, în jur de 6 000, de asemenea și-au refăcut căsniciile. Concluzii statistice precise asupra fericirii nu se pot trage...

A. I. P.

ditorul Lateigne n-are rival în aruncarea, nu a greutatei sau discului, ci a... romancierilor pe piață. În opt zile urcă pe culmile celebrității pe oricine.

Ju scriitor „ajuns” n-are nici o șansă a plasa vreun manuscris acestui Bar-m al literaturii.

— Nu — spune el — prefer un necunoscut. Cu el pot să promit publicului ori-mi trece prin cap; în timp ce cititorii bine ce poate să le dea un scriitor necunoscut, scriitorul nou, din opera căruia s-a citit încă nici un rînd, are mai multe șanse de succes. la publicul mare.

— Nu, ideea nu e în roman... dar ar putea servi pentru publicitate.

— A, așa mai merge... Dă-i drumul l...

— Va să zică... ce-ai spune despre o crimă comisă de mine cu două săptămîni înainte de publicarea unui roman al meu intitulat „Omul pe care l-am asasinat”...?

— Intr-adevăr, n-ar fi prea rău...

— În realitate nu voi omori pe nimeni... Dar am un prieten sătul de viață — ține morțiș să se sinucidă. Ca să-mi facă o plăcere, va renunța la viață în împrejurări și condiții de natură să dea naștere îndoielii justiției, punîndu-se ipoteza

și las să-și facă jocul... Apar în fața Curții cu juri și, acceptînd dovezile și indicațiile formulate, voi fi condamnat la moarte. În momentul acela vom depăși 300 000 exemplare... Și doar cînd se va răspîndi vestea apropiatei mele execuții veți interveni — cu documentul salvator semnat de prietenul meu și pe care am să vi-l încredințez în prealabil. Ei, nu e o idee bună pentru lansarea unei cărți? Puțin cam umilit, Lateigne exclamă: — Și cînd te gîndești că mie nu-mi trecuse prin cap!... Dragul meu autor, pun imediat sub tipar manuscrisul dumitale. Ieșim peste o lună... Spune-i deci prietenului d-tale să se sinucidă peste 15 zile, cel mai tîrziu...

Și, frecîndu-și mîinile, adăugă: — Cred că avem în buzunar un mare succes!

Lucrurile se petrecură, pînă-n cele mai mici detalii, conform prevederilor lui Paturon.

Prietenul disperat comise gestul necugetat și punerea în scenă fu atît de minuos pregătită încît nici Hercule Poirot nu se îndoi că avea de-a face cu o crimă. Dar falsa victimă pregătise și semnase un document care dovedea sinuciderea sa conștientă și premeditată. Mărturia scrisă fu încredințată de Felicien Paturon editorului său, cu însărcinarea de a o da publicității la momentul potrivit.

Tînărul scriitor, acuzat de crimă, fugi. Poliția porni pe urmele sale. Ecou uriaș în presă. Incidente diverse. Arestarea. Apariția, în vitrinele librăriilor, a romanului „Omul pe care l-am asasinat”. Succes enorm.

Cînd tînărul Paturon fu condamnat la moarte, cartea lui atinsese 400 000 exemplare...

În ajunul execuției, depășise 500 000...

Dar Lateigne se feri să scoată la iveală „documentul salvator”. Cînd citi în ziare relatarea execuției nefericitului Paturon, spuse frecîndu-și mîinile:

— Se cuvîne să scoatem din întîmplarea asta un minunat caz de eroare judiciară. O să fie o publicitate foarte sănătoasă pentru autor.

Și-i telefonă tipografului său să mai bage în mașini încă o sută de mii de exemplare din capodopera-spedevanie a „regretatului nostru confrate”.

În românește de Eugen B. MARIAN
Ilustrație de Rik AUERBACH

LANSAREA UNUI TÎNĂR SCRIITOR

Schliță
de Clement VAUTEL

ște, după o abilă campanie de publicitate.

Ultimele succese editoriale ale lui Lateigne dovedesc că nu greșește. Și astfel cîteva luni am văzut atingînd cele mai mari tiraje cîteva cărți care păreau soros: unui sigur faliment, dar pe care cel îndrăzneț editor știuse să le lanseze virtuozitate.

ată cîteva exemple convingătoare: „Voluptate singuratică” — curios roman autobiografic, scris de un licean de 20 ani (premiul «Asociației naționale a autorilor de trufandale»), «Primele eseurii» — rodul muncii unui bătrîn de 106 ani emiul «Societății pentru încurajarea de-tanților»), «Boboc de trandafir» — imnșii de pension, izvorite din pana unei vatoare de 15 ani (Premiul Academiei iața în roz»), «Plăcerile obezului» — carte cu greutate, a unei doamne care a dezvoltat talentul pînă la 148 kilograme (Premiul I la Concursul agricol)“.

Într-un cuvînt, Lateigne colecționează le mai înalte distincții. Culorile sale umfă în toate competițiile sezonului rar. Ii revine regulat marele premiu „honcours”, derbiul „Flaubert” sau Pre-ul primăverii.

Înă acum acest om dintr-o bucată n-a blicat decît autori fenomenali... Vîrsta , culoarea, greutatea i-au permis să ganizeze reclame zgomotoase, care le-au isat operele. Dar la un anumit punct teigne înțelege că trebuie să-și schimbe moda. Romancierii în germene, eseștii scuți sub Louis Philippe, gigantii, piticii alte fenomene de bilci ale literaturii u demodat.

Trebuie neapărat să caute alte atracții. Iată că a descoperit un scriitor de con- lutiie, vîrstă, greutate și culoare nor- le. I-a publicat în mod spontan prima carte: „Iubire curată”.

— Cartea nici nu contează — mărtu- ește Lateigne — contează reclama fă- tă în jurul ei.

Ca să lanseze această „Iubire curată” a zlănțuit o campanie publicitară formi- bilă: avioanele au scris cu fum pe titlul romanului; cîteva fanfare au abătut Parisul și marile orașe ale Fran- ; în fraze lapidare conferențieri lăudau ritele noii capodopere.

Apoi Lateigne a pus să fie difuzat zil- , de la înălțimea turnului Eiffel, acest lu obsedant care nu mai lasă să doarmă nici unul din abonații Radiodifuziunii neze...

A împănă și bulevardele cu oameni- idviș care purtau pancarte de reclamă lumini ce se aprind și se sting. A pus se picteze „Iubire curată” pe acoper- urile autobuzelor; a lansat un nou rîf, o nouă marcă de bretele, una țigări, o pomadă depilatoare, un ape- iv, un anticoncepțional — toate numite ubire curată”...

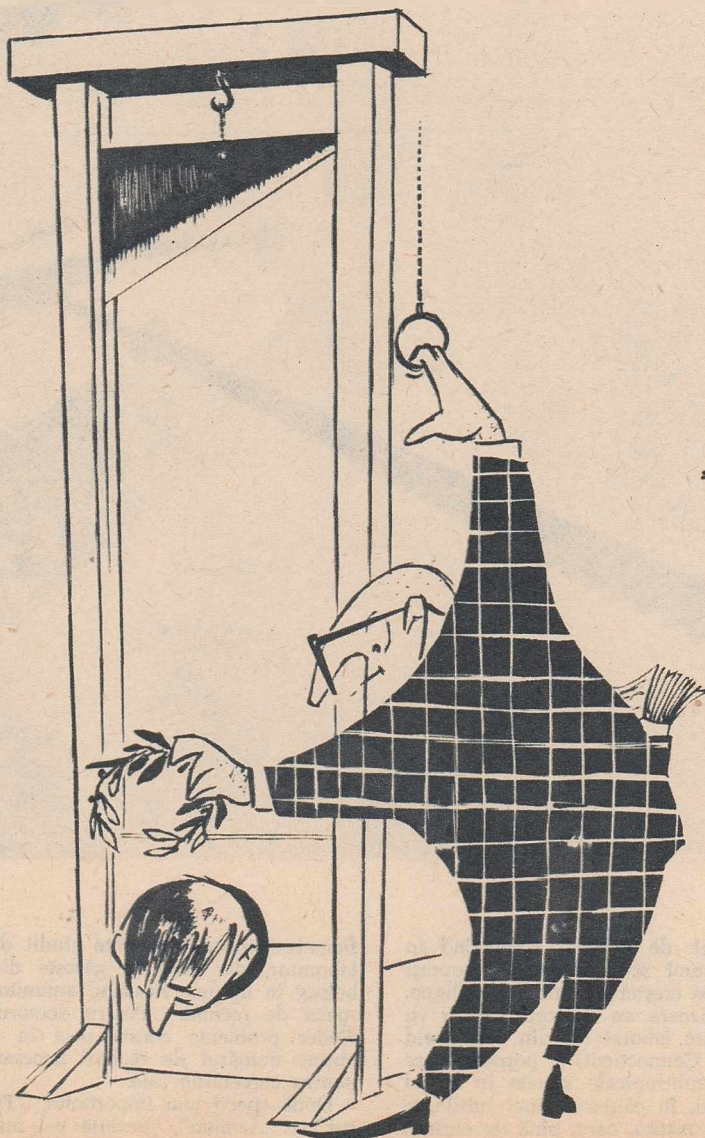
Fotuși romanul nu a depășit 100 000 emplare... Și acum Lateigne se vaită: ierd parole cu el!... Trebuie găsite e trucuri...”

Chiar în perioada aceea se prezentă în oul marelui editor tînărul Felicien Pa- ron cu un manuscris sub braț.

— Eu vă aduc — murmură debutantul un roman... cu o idee...

— Nu mă interesează cărțile cu idei!

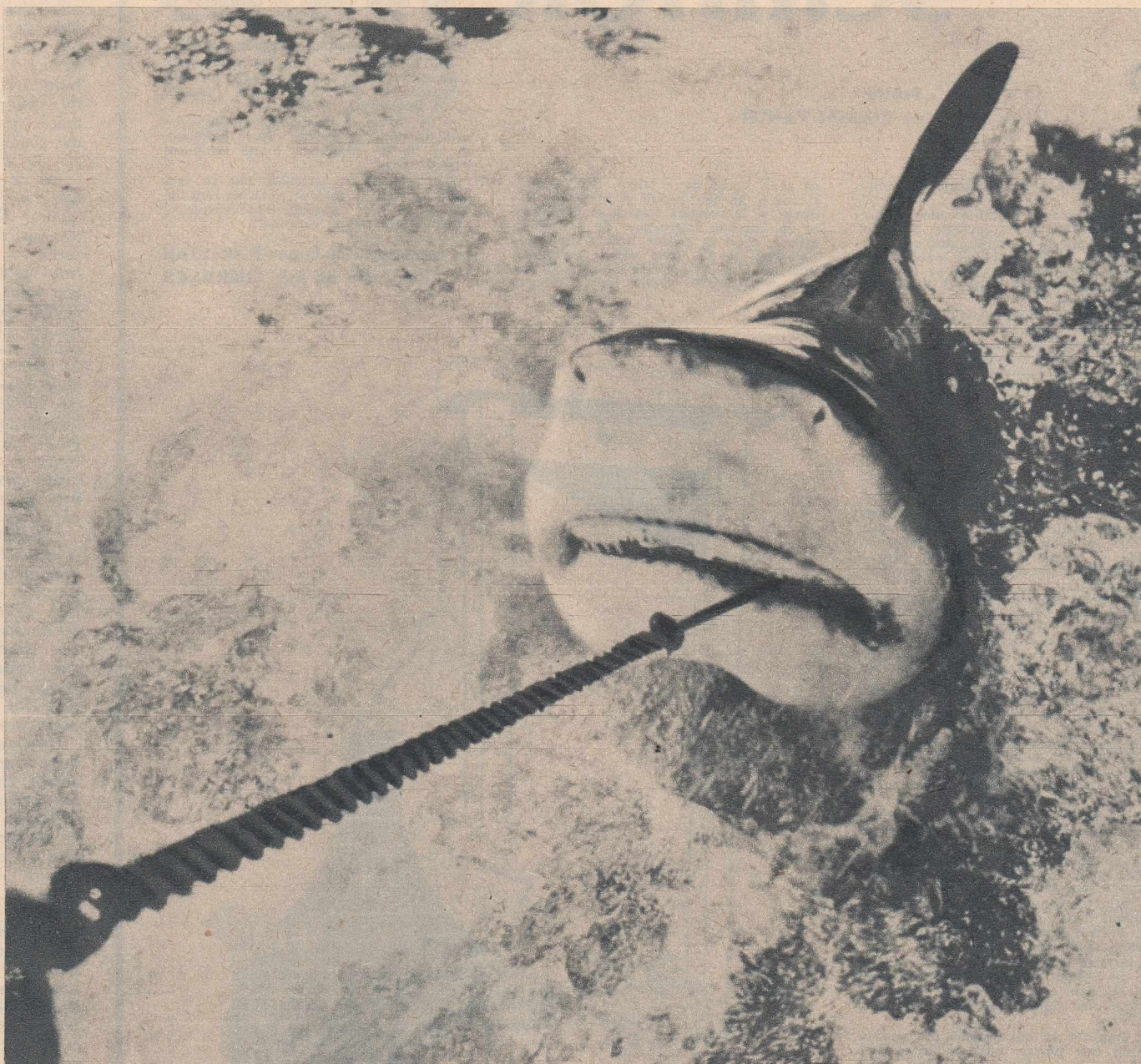
că ar fi vorba de o crimă. Eu voi fugi și voi fi imediat bănuț și urmărit... Pe- ripeții și încurcături comice și dramatice se vor succeda fulgerător... Se vor insera articole mari în pagina întii a ziarelor... Fotografii de-ale mele vor fi peste tot. Pînă la urmă mă voi lăsa arestat... Cartea mea va apărea în același timp... Firește,

ASPECTE PUȚIN CUNOSCUTE
DIN
LUPTA ÎMPOTRIVA CANCERULUI

O corespondență a revistei franceze „Sciences et Avenir“ a participat nu demult la o vânătoare de rechini în Golful Mexic, pe bordul unui vas de cercetări științifice. În articolul de față ea descrie peripețiile acestei vânători, de mare utilitate (ați știut oare?) pentru medicină.

La vânătoare de rechini ÎN GOLFUL MEXIC

Un rechin Tiger, capturat viu, este remorcat de vas.

Un eminent savant american, dr. John Heller, directorul Institutului din Noua Anglie pentru cercetări medicale (New England Institute for Medical Research), a expus recent rolul însemnat pe care urmează a-l îndeplini în curînd un vechi dușman al omului: rechinul. Acesta se dovedește a fi un animal de laborator

deosebit de prețios, sintetizînd în organismul său un agent presupus a inhiba creșterea tumorilor maligne.

În fiecare an doctorul Heller își părăsește laboratorul din Ridgefield (statul Connecticut) și pornește spre apele subtropicale situate în largul Floridei, în căutarea unei substanțe numite restim, care, pînă de curînd, n-a putut fi produsă în cantități su-

ficiente pentru a permite studii de laborator, dar care se găsește din belșug în lipidele ficatului anumitor specii de rechini. Pentru doctorul Heller problema constă deci în a obține numărul de rechini necesari pentru cercetările sale.

Două specii mai importante, „Tiger“ și „Lemon“, prezintă cel mai mult interes din acest punct de ve-

dere. Or, aceste specii sînt foarte puțin studiate. Nimeni nu cunoaște modul lor de reproducere și nici locurile de migrație. De aceea vânătoarea acestor viețuitoare, care din timp în timp par să fi dispărut din ocean, e deosebit de anevoioasă.

În general, doctorul Heller le vînează în Golful Mexic, iar atunci cînd norocul nu-i suride se îndreap-

Cuvînt de „Ziua minerului”

de Eugen FRUNZĂ

Să rostim un cuvînt înalt pentru oamenii adîncurilor, pentru minerii patriei noastre! Sărbătoarea lor vine în fiecare an, victorioasă, revărsată sonor deasupra pămîntului. Exploratori ai vîrstelor dure din tainice miezuri, ei urcă puternici și temerari în marele cîntec obștesc. Și țara întreagă îi sărută pe frunte, cinstindu-le munca și neosteneala.

Pe toate drumurile acestui pămînt al nostru circulă zi și noapte uriașa energie smulsă din adîncuri spre a sluji avîntului general al economiei, progresului neîncetat al poporului. Prin roadele muncii sale minerul e prezent pretutîndeni, la Hunedoara și Reșița, în mîile de uzine și fabrici, în trupul de metal al celor mai diverse mașini, în viteza motoarelor, în goana roților de tren. Peste tot se ramifică gîndurile și visele sale, pretutîndeni e sufletul său. Munca sa plină de devotament e o contribuție de seamă la înflorirea României socialiste.

Din an în an, la sărbătoarea lor devenită tradițională, minerii vin cu fruntea sus, cu datorita împlinită. Bucurîndu-se de condiții mereu mai prielnice, de sprijinul și de stima partidului și a statului, ei își pun toată priceperea în slujba țelului comun. Ei pășesc cu cinste în rîndurile glorioasei noastre clase muncitoare înzestrate cu nobile virtuți patriotice de conducător pe drumul istoric al socialismului.

La recentul Congres al Partidului Comunist Român s-a vorbit, finește, și despre munca minerilor. Raportul C.C. al P.C.R. prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că „în anii 1966-1970 se prevede dezvoltarea extracției de cărbune, minereuri feroase și neferoase. Creșterea cea mai importantă se va înregistra la producția de cărbune, prevăzută să ajungă în 1970 la 20-22 milioane tone — de 1,7-1,8 ori mai mult decît în 1965”.

Iată sarcini noi și mari izvorite din necesitățile de ansamblu ale economiei noastre în impetuoașă creștere. Sarcini mari, pe măsura unor oameni puternici, înflăcărați, devotați trup și suflet patriei. Nimeni nu se îndoieste că vor fi realizate pe deplin.

Vorbînd în numele muncitorilor din Lupeni, minerul Sabin Ghioancă asigură Congresul că „vor munci cu dîrzenie și entuziasm pentru a contribui la îndeplinirea cu cinste a noilor sarcini pe care partidul le pune în față, în vederea înfloririi continue a scumpei noastre patrii”. E un angajament al tuturor, un glas care premerge faței viitoare. „Ziua minerului” e o sărbătoare a luptei, a elanului neabătut, a pasiunii și devotamentului patriotic.

Un cuvînt solar pentru fiecare miner ce coboară, masiv și dîrz, în subteranele pămîntului nostru! Rodnică să-i fie munca, brațul curajos, fruntea luminată! Noroc bun și la mulți ani!

Vînătoria a fost bună și câteva animale au fost capturate vii. În laboratorul situat pe plajă nu e însă cu puțință ca ficiații lor să fie „prelucrați” concomitent. De aceea rechinii sînt „plimbați” prin apă lingă mal pînă le vine rîndul.

tă — cu harpoanele pregătite — spre apele mohorite din largul insulelor Bahamas, unde rechinii „Lemon” și „Tiger” se află cu duimul, dar unde pescuitul e anevoios și limitat.

Un fapt important: lipidele ficatului ce conțin restim încep să se degradeze la mai puțin de 15 minute după moartea rechinului. De

aceea e absolut necesar ca animalele să fie păstrate în viață pînă în momentul în care pot fi duse în laboratorul stabilit pe malul oceanului, unde sînt sacrificate, iar ficatul lor este extras într-o clipă. Pentru a evita moartea prematură a animalelor în larg, ele sînt capturate fie cu undița, fie cu harponul și apoi, legate cu o funie solidă, remorcate de vas.

Rechinii sînt greu de omorît atîta vreme cît se găsesc în libertate, în mediul lor natural; din păcate lucrurile stau cu totul altfel atunci cînd sînt în captivitate. A aduce viu un rechin pînă la laboratorul de pe mal se consideră a fi o treabă importantă, chiar dacă din trei rechini prinși numai unul supraviețuiește pînă în momentul acostării. Căci majoritatea rechinilor remorcați mor pe drum, fie pentru că singele ce se scurge din rănilor ce le-au fost provocate de harpoane atrage alți rechini sănătoși, la pîndă prin apropiere, care se năpustesc asupra pradelor și o sfîșie, lăsînd în urmă doar un schelet însingerat, fie pentru că animalele capturate trag de funie pînă la epuizare totală, tîrînd după ele uneori și vasul-laborator, într-un efort desperat de a se elibera.

În această situație doctorul Heller a recurs la „calmante”, vaporizînd un anesteziec pe bronhiile rechinilor recalcitranți.

Se mai ivesc însă și alte probleme: dacă pescuitul e bun, numeroși rechini sînt capturați, dar nu pot fi uciși toți deodată pentru a li se lua ficatul; trebuie deci găsit un mijloc pentru a-i menține în viață pe cei anesteziati. În acest scop ei sînt „plimbați” printr-o apă puțin adîncă astfel ca bronhiile lor să fie spălate de curent.

O vînătoare de două luni aduce o recoltă cam slabă. De la cei 60 de rechini capturați vii anul trecut s-au obținut 50 de kilograme de extract lipidic brut. Acest extract, tratat de șaptesprezece ori pentru a fi perfect purificat, se reduce în cele din urmă la cîteva grame de restim pur.

În ciuda dificultăților acestei vînători, doctorul Heller și echipa sa au putut obține produsul dorit în cantități suficiente pentru a se încerca primele experiențe pe animale atinse de tumori virale și nevirale. Rezultatele cele mai frapante au fost descrise în cursul simpozionului consacrat sistemului reticulo-endothelial care s-a ținut recent la Kyoto, Japonia.

Dacă se utilizează animale infectate cu virusul sarcomului lui Rous,

despre care se știe că provoacă tumori, se constată că tumoarea se dezvoltă atît la animalele-martori cît și la cele tratate cu restim, numai că la acestea din urmă ea apare cu o întîrziere de zece zile și are o dimensiune cu 40-60% mai mică decît la martori. În a 30-a zi de la infectarea cu virus, 90% din animalele tratate cu restim au dezvoltat tumori, dar din acest moment tumorile încep să dea subit înapoi, ceea ce nu se întîmplă la animalele-martori.

Un alt studiu a permis să se demonstreze că același extract lipidic din ficatul de rechin prelungeste timpul de supraviețuire, reducînd amploarea metastazelor.

Lipidele respective au fost administrate și unor pui de găină, a 7-a și a 14-a zi după inocularea virusului. După 13 săptămîni, 80% dintre martori au murit, în timp ce mai mult de 50% dintre puii tratați au supraviețuit. Într-un alt studiu, efectuat de astă dată asupra unor șoareci care fuseseră inoculați cu virus la două zile după o injecție cu extract din ficat de rechin, echipa americană a constatat că și în acest caz animalele tratate au trăit mai mult decît martorii. După 13 săptămîni se înregistrează 80% pierderi printre martori și 38% printre animalele tratate.

Potrivit declarațiilor doctorului Heller, extractul lipidic din ficatul de rechin ar avea un efect stimulator, întărind rezistența animalului și acționînd asupra sistemului reticulo-endothelial, care participă la mecanismul natural de apărare împotriva cancerului. Medicul american invocă cifre statistice și o serie de date clinice privind regresivitatea spontană a tumorilor, ivirea lor aparent fortuită și uimitoarele variații ale dimensiunilor unor tumori identice la indivizi diferiți. Nu s-a demonstrat însă, deocamdată, în mod exhaustiv rezistența la creșterea tumorilor, ca și stimularea sistemului reticulo-endothelial în condițiile mai sus-arătate. Aceasta este încă o problemă de viitor.

Lipidele extrase din ficatul de rechin apar, totuși, promițătoare pentru medicină, următoarea etapă a cercetărilor urmînd să ducă la identificarea exactă și apoi la sinteza restimului. Pînă atunci... vînătoria continuă să pasioneze echipa din Ridgefield, care elaborează modele tot mai perfecționate de lansatoare de harpoane și se străduiește să reperzeze noi zone geografice bogate în rechini.

Simone Signoret, impresionantă doamnă Weir, în filmul regizorului Peter Glenville.

FILM

PROCESUL PROFESORULUI WEIR

L-am întâlnit deseori pe ecran și mai cu deosebire în filme englezești. Cu mulți ani în urmă, sub chipul lui Robert Donat — neuitatul „Mister Chips”; mai încoace, sub trăsăturile severe ale lui Michael Redgrave în „Versiunea Browning” sau ale lui Peter Sellers, un surprinzător „Monsieur Topaze”. Acum sîntem invitați să-l vedem în interpretarea lui Laurence Olivier. Profesorul Weir reprezintă o nouă ipostază a tipicului belfer de provincie, cu incurabila sa naivitate și dezamare în fața șicanelor vieții sociale. Dacă aceste trăsături provin din frecventarea îndelungată a „candidului univers al copilăriei” sau constituie componentele psihice care i-au determinat vocația, este o întrebare pe care au încercat s-o elucideze specialiștii „psihologiei profesionale”. Cu „Procesul profesorului Weir”, adaptat după romanul „Term of Trial” de James Barlow, regizorul Peter Glenville (cunoscut la noi ca realizator al filmului „Vară și fum”) își propune să dea problemei un răspuns propriu.

Drama profesorului nu e privită cu duioșia de rigoare. Pe fundalul unui oraș înecat în „smogul” insulelor britanice, un cuplu între două vîrste, fără copii și fără dragoste; cînd s-a căsătorit cu Graham Weir, Freda vedea în el un idealist, un om animat de principii înalte, umanitare. În cenușul vieții cotidiene soțul i se pare acum o ființă pasivă, care se complăce în mediocritate. Bunătatea lui? Slăbiciune. Dragostea pentru copii? Fugă din fața dificultăților lumii adulte. Însingurarea lui se înfățișează așadar drept urmare firească a unei abdicări, iar „candida lume a copilăriei” se dovedește dirijată

de aceleași legi ale disimulării și violenței, împrumutate din lumea celor mari. Pînă și de la mica Shirley — căreia naivul Graham Weir se bucura să-i deschidă calea spre universul cărților, al științei — nu se poate aștepta la recunoștință: atașamentul adolescenței pentru profesor s-a transformat într-o atracție violentă. Iar cînd Weir o pune părintește la punct, fata se consideră jignită și se răzbuună acuzîndu-l de purtare imorală. Scandalul compromite definitiv cariera profesorului, dar frămîntările din jurul procesului îi consolidează, într-un mod cam trist și paradoxal, căsnicia. Ca să recîștige interesul soției, „integral” Weir o lasă pe Freda să creadă că acuzațiile fetei nu erau cu totul neîntemeiate...

Intr-un rol care, prin gustul sălcui, de înfrîngere, pe care-l lasă, este înrudit cu acela din filmul „Cabotinul”, Laurence Olivier nu ne face să uităm autoritățile sale interpretări shakespeariene. De altfel nici Simone Signoret în personajul doamnei Weir nu aduce multe lucruri noi în raport cu memorabila ei creație din „Drumul spre înalta societate”. Revelația filmului e însă tînăra actriță Sarah Miles, care s-a impus de atunci încoace ca „ingenua perversă nr. 1” a ecranului englez.

În cariera lui Peter Glenville, regizor aflat la intersecția dintre curentul cinematografului conformiste britanice și diversele „noi valuri” engleze, filmul de față (realizat în 1962) marchează un „timp slab” între două solide opere de ecranizare ale unor piese contemporane: „Vară și fum” după Tennessee Williams (1961) și „Becket” după Anouilh (1964).

Ana ROMAN

Numai incurabila sa naivitate îl împiedcă pe Graham Weir să bage de seamă că eleva s-a îndrăgostit de profesorul ei (Laurence Olivier și Sarah Miles în filmul „Procesul profesorului Weir”).

Scene din filmul „Șah la rege”.

Se turnează
la studioul
cinematografic
„București”

FILMUL DE AVENTURI
„ȘAH LA REGE”

PE
PLATOURI
ȘI
ÎN CULISE

■ Raf Vallone s-a născut în Hollywood — unde a avut o preună cu Carol Baker — cu o listă înfrîngătoare de roluri din partea studiourilor americane: „Îngerul zăpăcit”, piesă de John Carlin; „Fuga în Italia”; și „Fuga în Italia”; două ecranizări după R. W. Burnett și Alexander Ramatti; — un film pe care, după scenariu, actorii au denumit „cam extravagant”. „Cînd voi avea timp pentru Italia?” — se întrea dreptate, Raf Vallone.

■ După o absență de cîțiva ani de la marele cîntăreț Louis

SOPHIA LOREN

Un rol pe care și l-a ales singură: FILUMENA MARTURANO („Căsătorie în stil italian“)

„a 6-a“, studioul cinematografic prezenta în curând un nou film de realizare în regia lui Haralambie Ștefănescu și Nicolae Ștefănescu și...

este construit după toate regulile de realizare a filmului pun însă accentul pe caracterizarea personajelor, pe abilitatea și pe ingeniozitatea filmării și pe aspecte din activitatea comercială de miliție care luptă pentru eliminarea bandelor de infractori. Este găsit otrăvit. Miliția începe cercetarea și are ca obiectiv să depisteze o periculoasă bandă de infractori. Rînd pe rînd facem cunoștință cu un bătrîn rafinat și lipsit de simpatie, cu frumoașa și totuși ascultătoare orbește de ordinele cunoscut, poreclit „Șeful“. Cinearii de miliție vor trebui să dezbate, vor trebui să răspundă la întrebare.

Buna lor pregătire, abnegația și curajul lor îi vor ajuta în îndeplinirea dificilelor misiuni. În final, un avion decolează în apropierea țării. Este ultima încercare a bandei de a-și salva pielea. Vor ajunge oare la timp ofițerii de miliție ca să oprească fuga? Vor reuși să-i captureze pe infractori? Răspunsurile la aceste întrebări le veți afla, bineînțeles, la premiera filmului. Pînă atunci, vă prezentăm pe cîțiva dintre interpreți.

Alături de actori consacrați în cinematografie ca Emil Botta, Lazăr Vrabie, Ion Bessoiu și alții, pot fi întâlniți cîțiva actori debutanți: Dinu Cezar, Ludovic Szabo, Ion Pastor și Boris Olinescu. Și o surpriză pentru spectatori: într-unul din rolurile principale va apărea un medic veterinar — tînăra Elena Maria Vitas. Într-un alt rol principal apare însuși regizorul filmului, Haralambie Ștefănescu.

La realizarea filmului mai colaborează operatorul șef Gheorghe Fischer, regizorul secund Olga Zisu, compozitorul Mircea Istrate, inginerul Ion Cavadiu, arhitectul Liviu Popa și alții. Multe din scenele care au fost filmate pînă în prezent au fost realizate „pe viu“, cu ajutorul unui aparat mascat, ceea ce va spori autenticitatea cadrelor.

Radu VAIDA

Aș numi-o un fel de „ucenică vrăjitoare“; aflată în fața unui rol, pare că aduce cu ea o forță ciudată pe care n-o mai poate stăvili, care obligă personajul — fără să-ți dai seama — să împrumute ceva din personalitatea ei. Niciodată însă vorbind despre Sophia Loren nu ne-a trecut prin cap să folosim cuvîntul „manierism“, pentru că niciodată gesturile, privirea, risul, inflexiunile vocii ei n-au fost aceleași. Chiar atunci cînd actrița a avut de interpretat roluri ce semănau între ele — femei simple, ce încearcă să răspundă, în felul lor, multelor întrebări pe care le ridică viața („Aurul Neapolului“, „Frumoasa morăriță“, „Madame Sans-Gêne“, „Ieri, astăzi, mâine“, „Ciociara“). Și se pare că dragostea Sophiei Loren se îndreaptă, sinceră, spre astfel de personaje. N-o interesează ce coafură sau ce rochie va lansa în filmul cutare, ci cît adevăr uman se ascunde în vorbe și gîndurile femeii pe care i-o aduce în față scenariul cu fiecare nou film. De aceea rolul cel mai la inimă îi rămîne „Ciociara“; prin Sophia țărancă lui Moravia, cu exploziile ei de vitalitate, cu încrîncenarea ei de răzbi în viață și cu durerea imensă a înțelegerii tîrziu ne îndeamnă să ne întoarcem cu gîndul la carte, la oamenii ei, mai bine-zis, să vedem dacă nu cumva unele lucruri care ni s-au părut simple, directe, la lectură, spun mai mult decît credeam. Toate acestea, pentru că pe chipul actriței ceea ce numim simplitate în interpretare (și, uneori, această simplitate ar trebui scrisă cu S mare) are sute de nuanțe.

Propunîndu-i lui Vittorio de Sica să-i încredințeze rolul Filumenei Marturano, Sophia Loren năzua să dea viață unor anume femei cunoscute de ea: „Îmi place personajul — declara artista — deoarece, vă vorbesc ca napolitană, cred că ilustrează un aspect puțin cunoscut dar foarte obișnuit al femeilor din orașul meu: femei care nu-și manifestă zgomotos emoțiile și își păstrează dramele închise în ele, fără nici o lacrimă. Seamănă, într-un fel, cu mama mea“.

Filumena Marturano, apriga eroină a lui Eduardo de Filippo, pentru care demnitatea nu înseamnă renunțare, seamănă însă acum cu Sophia Loren: are aceeași forță în stare să lumineze totul în jur.

La recentul Festival internațional de la Moscova filmul lui de Sica a impresionat prin știința minuțioasă cu care Sophia Loren — distinsă cu premiul pentru interpretare feminină — și-a construit rolul, o știință care nu a exclus de loc firescul și farmecul spontaneității.

Magda MIHĂILESCU

s-a întors pe platourile de filmare. În comedia muzicală „O fată zăpăcită“ va avea drept parteneri pe Paul Anka și Connie Francis.

■ Scriitorul Samuel Becket și actorul Buster Keaton (Malec) au realizat un experiment cinematografic despre care, deocamdată, nu vor să spună decît atît: că în cursul filmului nu se rostеше nici un cuvînt, iar unicul personaj este cel interpretat de Keaton.

■ Vima Lisi („Laleaua neagră“) se va reîntoarce în toamnă la Hollywood; actrița a acceptat să interpreteze principalul rol feminin într-un film inspirat de cartea lui Hemingway „Dincolo de fluviu și printre arbori“. Partenerul Vimei Lisi va fi Burt Lancaster.

■ Un adio stărilor de lucruri din perioada ocupației coloniale —

aceasta e tema filmului realizat recent în stepele Africii de nord de către regizorul Jean Michaud. Intitulat „Nici un cal pentru Hamida“, filmul este o coproducție a unei firme cinematografice tunisiene și a casei DEFA din R.D.G.

■ Regizorul iugoslav Vatroslav Mimica, cunoscut realizator de filme de animație și autor al filmului „Prometeu de pe insula Vișevița“, distins cu o diplomă specială a juriului la recentul festival de la Moscova, a început lucrările pregătitoare ale unei noi producții intitulate „Un ghid pentru orașul meu“. Este vorba despre un film artistic cu subiect de actualitate.

■ „Aerostatul“ se numește filmul la care lucrează în prezent tînăra regizoare bulgară Binka Jeleazkova („Ce tineri eram!“). Realizat după o navelă a scriitorului Iordan Radicikov, filmul invită la o poetică incursiune în visurile unor locuitori dintr-un sat bulgar în ajunul eliberării.

■ Prima zi de lucru a unui tînăr șofer de taxi pe o mașină demnă de dat la fier vechi constituie pentru A. Azarov (regizor) și V. Spirina (scenaristă), autorii filmului „Luminițe verzi“, pretextul unui șir de povestiri pline de haz și de semnificații, din al căror mozaic se încheagă imaginea ca-

pitalei sovietice și a locuitorilor ei. În fotografie: actorii Aleksei Kuznetsov și Svetlana Savelova, protagoniștii filmului „Luminițe verzi“.

OCOLUL LUMII SE ÎNCHEIE LA BUCUREȘTI

În urmă cu patru secole expediția Magellan înconjura pentru prima oară pământul într-o călătorie care a durat trei ani de zile. Azi nu putem spune că navigatorii spanioli au fost prea grăbiți. Și asta nu numai gândindu-ne la vitezele amețitoare cu care este înconjurată planeta noastră de o navă cosmică, ci chiar dacă ne amintim de cele 80 de zile celebre ale domnului Phileas Fogg. Să înconjuri azi pământul în patru ani pare o excentricitate; autorii acestei isprăvi sînt însă foarte mulțumiți.

Plecat în august 1961 din Franța, „expediția Alexandre” trece prin U.R.S.S., apoi prin România, Bulgaria, Turcia, Iran, Pakistan, India, Thailanda și Laos. De aci prin Hong Kong în Japonia, și în Malayezia, Indonezia și Australia. Mai departe ea străbate cele două Americi din Peru și Bolivia pînă în Salvador, Guatemala, Mexic, Statele Unite și Canada. 130 000 de kilometri în patru ani de zile înseamnă abia o medie de 88 de km pe zi. Și totuși Alexandre e mulțumit. E adevărat că nu peste tot întârzierile au fost de bunăvoie. În Persia automobilul și-a rupt în plin pustiu bara de direcție și, cu o reparație provizorie care trebuia mereu refăcută, a străbătut sute de kilometri... În Ecuador, la peste 3 000 m altitudine, automobilul cade într-o prăpastie; se distruge utilajul expediției, iar unul dintre participanți se accidentează grav. De aci se pleacă de-abia după trei luni de zile... În Guatemala expediția este jefuită, iar în Costa Rica este gata să cadă victimă unei erupții a vulcanului Yrazu... Cu toate acestea ritmul de deplasare al expediției a fost cel dorit. Pentru că expediția Alexandre este o expediție de studii și nu o cursă de viteză. (Nu! Conducătorii ei n-au pus nici un pariu că vor înconjura — în secolul vitezei — pământul mai încet decît Magellan!)

În fond cine-i Alexandre? Cine e temerarul călător purtînd numele marelui împărat, marelui cuceritor? Alexandre este ziarist, actor și poet dar în primul rînd... o marionetă. La talia sa de 90 cm e într-adevăr cel mai mic gazetar globe-trotter din lume. El a plecat în lunga sa călătorie mondială pentru a-și descoperi prietenii din întreaga lume, cu care va juca într-un film pe care i l-a cerut UNESCO. Filmul, cărțile pe care le va scrie Alexandre după călătorie, în fine chiar cîteva dintre păpușile care s-au hotărît să nu-l mai părăsească niciodată vor contribui la cunoașterea unei arte străvechi și adesea ignorate.

Cum arată Alexandre? Il vedeți în fotografiile alăturate împreună cu cîteva cunoștințe făcute în călătorie. E un băiat cu ochii

mari, cu o față simpatică, cu un zîmbet calm și simplu, ștrengăresc, ba timid, ba speriat, ba încîntat. Tovarășii de drum ai lui Alexandre sînt și ei tineri: Philippe Genty, șeful expediției, are 25 de ani (unii spun că el ar „trage sforile”, dar Alexandre și fotografia alăturată ne-au lămurit că nu e așa), iar operatorul expediției, Yves Brunner — 23 de ani. Sexul frumos are și el reprezentanți în expediție. Pe Michiko Tagawa Alexandre a întâlnit-o în Japonia. Dacă i-a plăcut mai mult marionetista sau sarmurailul de care ea îl animă, nu știm precis. Cert e că de aci participă și ea la expediție. Pe drumurile a patru continente expediția Alexandre a recoltat o documentare fără precedent. Mii de fotografii și peste 6 000 m de imagine filmată color, înregistrări sonore, documente și păpuși se constituie într-o anchetă internațională de mare însemnătate pentru cunoașterea multiplelor forme ale unei arte străvechi.

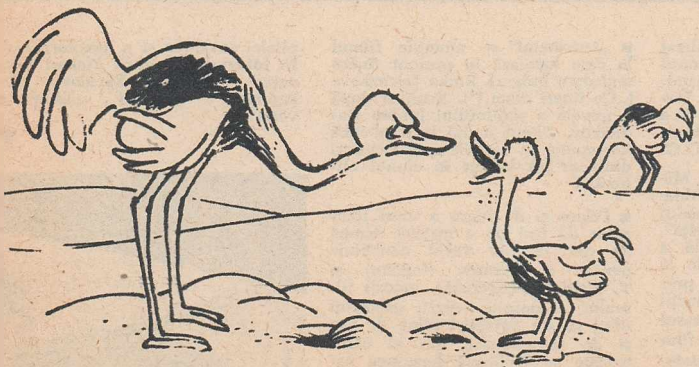
Expediția însă a însemnat și altceva. Prin spectacolele ei — marionete de tip european prezentate de Philippe Genty — expediția a făcut cunoscute pe toate meridianele virtuțile acestui tip de păpușă. În întîlnirea cu umbrele din Malayezia sau cu siluetele din Pakistan, cu vechea păpușă javaneză, cu păpușile pe mină din America Latină sau cu tradiționala păpușă japoneză (mînuită de trei oameni) a trupei Bunraku Alexandre a învățat de la alții, dar a arătat și el ce poate.

Cînd în 1961 i-a făcut o vizită lui Tăndărică la el acasă, în București, Alexandre i-a spus „la revedere”. Pe atunci încă nu se știa cînd va avea loc noua lor întîlnire. Iată însă că din iarna lui 1964 Alexandre și Tăndărică își scriu cu regularitate. Din Mexic, din Statele Unite și din Canada Alexandre se interesează de România, își anunță sosirea. Pentru că ocolul lumii se termină la București. Nici nu se putea altfel! La adunarea generală a păpușilor din septembrie, la FESTIVAL, Alexandre trebuie să-și prezinte raportul: ce-a văzut în lume, ce fac păpușile de pretutindeni. O să-i aducă cu el și pe unii dintre prietenii întîlniți pe drum (o să-i vedem în expoziția festivalului); o să prezinte și spectacole. Cel mai emoționant moment va fi însă reîntîlnirea lui Alexandre cu prietenii pe care i-a cunoscut la Moscova și la Sofia, prin India și prin Japonia, în Bolivia, Peru și Columbia, prin S.U.A. și Anglia. Toți vor fi prezenți la întîlnirea de la București, așa cum au stabilit cînd s-au văzut ultima dată, acum doi sau trei ani. Și păpușile sînt „oameni de cuvînt”...

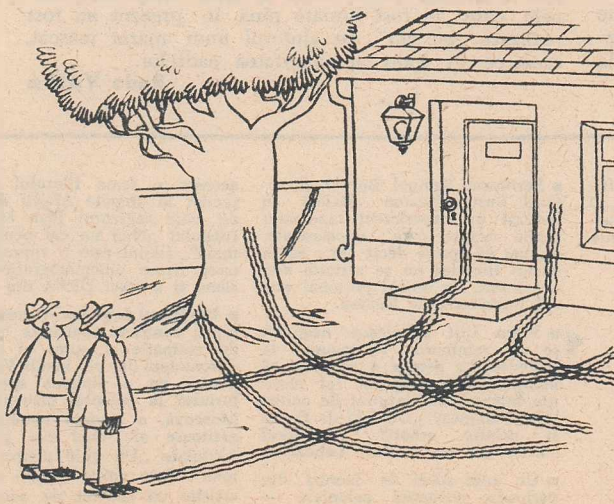
B. T. RÎPEANU

umor

de peste hotare

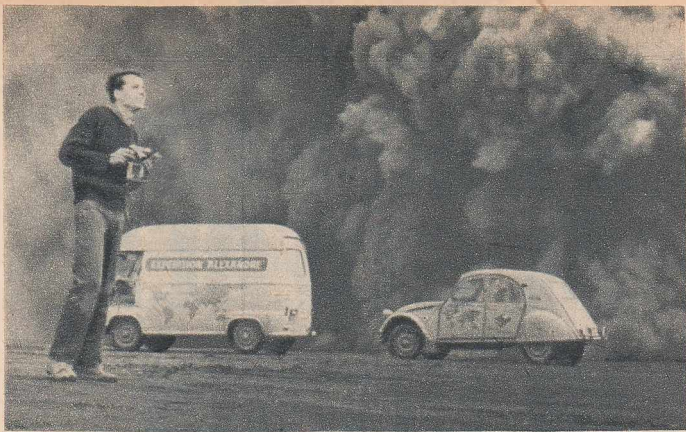
— Nu pot, mămico... îmi intră nisip în ochi...

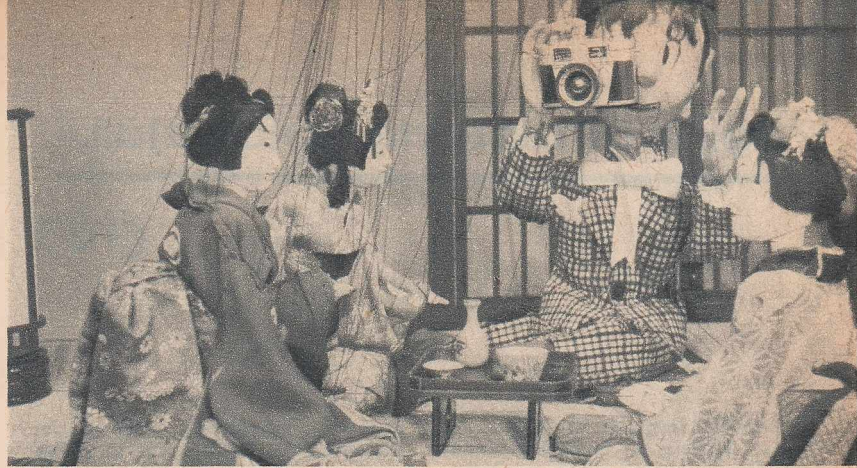
— Soția mea a ieșit cu mașina...

Cînd fiul dresorului a avut o...

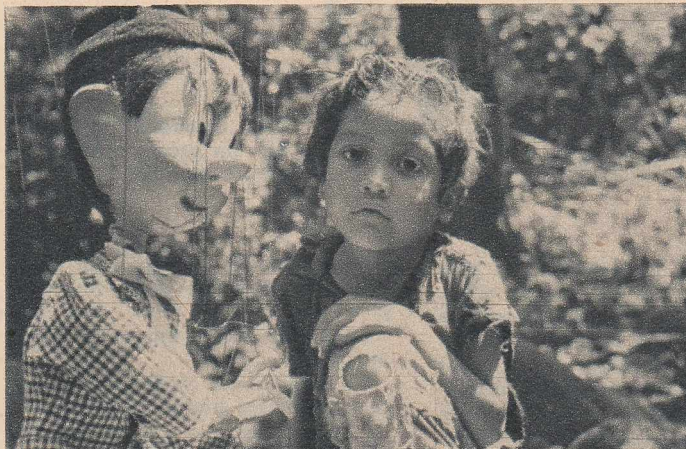
Mașinile „expediției Alexandre”, al cărui suflet este Philippe Genty, au pornit să facă înconjurul lumii.

Iulie 1962, Japonia: Alexandre în exercițiul profesiei de reporter.

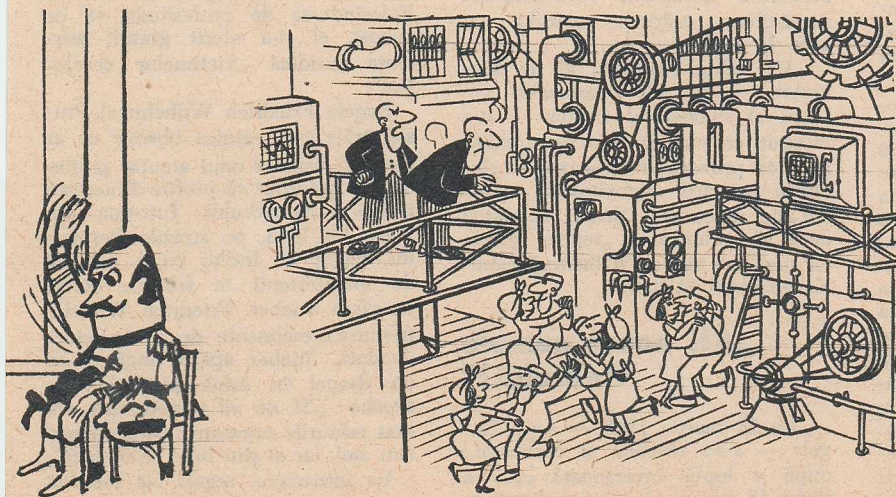
Moscova, septembrie 1961: Alexandre face primii pași în Piața roșie.

Februarie 1962: Alexandre în vizită la o mică prietenă din India.

Iulie 1964: Alexandre și prietenii săi la poalele vulcanului Yrazu-Costa Rica.

— Asta a fost ideea ta cu muzica de dans în timpul lucrului...

Noi măsuri de economie la capitolul costumație.

de la PINKERTON ȘI STIEBER la primul război mondial

Începutul secolului al XX-lea a marcat încheierea împărțirii lumii între marile puteri, ca și începutul luptei pentru reîmpărțirea ei. Epoca imperialistă a schimbat și metodele serviciilor secrete; procedeele vechi au dispărut. Marile puteri și-au înzecit activitatea de spionaj, utilizând toate mijloacele puse la dispoziție prin programul tehnic și științific general și recurgând la metodele cele mai lipsite de scrupule.

În această perioadă pe lângă atenția sporită acordată serviciilor secrete militare ia amploare și un spionaj în interiorul țărilor, folosit în primul rând pentru reprimarea mișcării muncitorești.

Pinkerton, detectiv particular

În preajma războiului civil din America (1861-1865), în care s-au înfruntat federaliștii din Nord cu sclavagiștii din Sud, la Washington, capitala nordiștilor, nu exista nici un fel de serviciu secret. În schimb sudiiștii posedau o adevărată pepinieră de agenți în acele state care, în viitoarea conflagrație, aveau să lupte pentru cauza antislavagistă.

La începutul anului 1861, Samuel Fulton, directorul căii ferate Philadelphia—Wilmington—Baltimore, l-a chemat la el pe un anume Allan Pinkerton, șeful unui birou de detectivi particulari din Chicago, care se ocupa cu afaceri obscure. El îi comunică lui Pinkerton: „Sintem informați că sudiiștii pregătesc o diversiune pe linia ferată pentru a izola guvernul de la Washington de statele din Nord. În numele societății noastre vă angajez să apărați linia ferată, și în primul rând podurile”. Cariera viitorului șef al Serviciului secret al armatei din Nord a început, deci, printr-o acțiune de contraspionaj.

Detectivii lui Pinkerton au reușit să contracareze acțiunea îndreptată împotriva căilor ferate. Un prim succes care i-a adus și faima. La izbucnirea războiului civil, Pinkerton a fost chemat la Washington unde i s-a încredințat postul de conducător al serviciului secret nou organizat.

După înfrângerea de la Manassas și mai ales după bătălia pierdută de nordiiști la Bull Run în iulie 1861, a devenit și mai evidentă necesitatea organizării unui serviciu secret federal, în primul rând în vederea lichidării spionajului sudist.

Este cunoscut faptul că generalul Beauregard a învins la Bull Run datorită informațiilor primite de la Rose Greenhowe. Pinkerton puse sub supraveghere casa doamnei Greenhowe de la Washington — centrala de spionaj a sudiiștilor — pentru a „filă” pe suspecți, dar această operație se făcea uneori în condiții care ne par astăzi destul de primitive. Așa, de pildă, pentru a observa de pe trotuarul de peste drum ce se petrece în casa

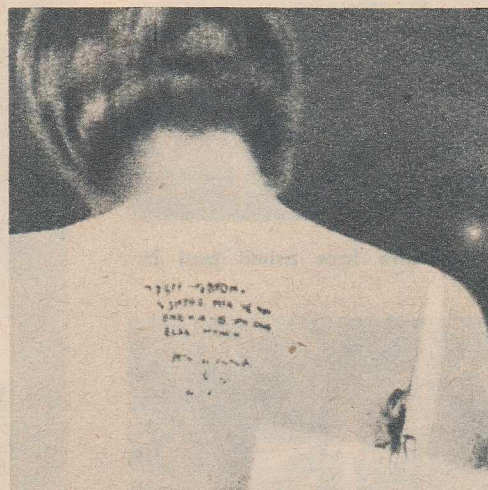
doamnei Greenhowe, agenții lui Pinkerton se descălțau și se urcau unul pe umerii celuilalt. Totuși, chiar și aceste metode puțin rafinate au dat rezultate, iar spioana sudistă a fost arestată și trimisă în închisoarea Old Capitol...

Pinkerton, bineînțeles, hotărî să folosească locuința elegantă a Rosei Greenhowe drept capcană. Dar după arestarea spioanei, în apartamentele sale de obicei foarte frecventate nu a mai venit nimeni dintre cei amestecați în uelțurile Sudului. Oamenii lui Pinkerton așteptau degeaba. Aceasta pentru că fetița de opt ani a spioanei, cățărata într-un copac, avertiza prin strigăte pe toți cei ce treceau: „Mama a fost arestată!” După cum se vede, „contraspionajul” sudist folosea și el procedeele destul de elementare.

Nu este însă mai puțin adevărat că spionajul federal l-a întrecut în curând pe cel din Sud, agenții lui Pinkerton reușind să descopere, în scurtă vreme, un mare număr de spioni și simpatizanți sudiiști infiltrați în aparatul de stat și chiar în statul major al Nordului. În acest război deosebit de sîngeros au fost folosite toate mijloacele pe care tehnica le pusese la dispoziția omului. Și serviciile secrete s-au folosit din plin de cuceririle tehnicii acelor vremuri, cum erau: calea ferată, vaporul cu zaturi, aparatul telegrafic. (În ceea ce privește fotografia — în treacăt fie zis — ea intrase deja în folosință, fiind întrebuințată de polițiile secrete din Europa, înlocuind cu imagini relativ clare semnalmentele vagi, făcute, în majoritatea cazurilor, din memorie.)

Nu incape îndoială că Pinkerton a fost acela care, în timpul războiului civil din America, a organizat pe baze noi spionajul și contraspionajul militar al Nordului. Dar autorii care vorbesc în mod elogios despre activitatea sa trec uneori sub tăcere o altă latură a acesteia și anume: provocările, violența și asasinatele puse la cale de același Pinkerton împotriva conducătorilor mișcării muncitorești. Să relatăm, pe scurt, un episod din activitatea contrarevoluționară a agenției particulare la conducerea căreia a revenit Pinkerton după război.

În această epocă marile monopoluri au încheiat contracte cu diferite grupuri de gangsteri care le furnizau spargători de grevă. Printre aceste organizații se afla și agenția lui Pinkerton. În 1897 lucrătorii uzinei Carnegie din Homestead au declarat grevă, acțiune pe care patronul, Carnegie, a hotărît să o reprime prin orice mijloace. Uzina a fost transformată de patron într-o fortăreață asediată, iar gardul de sîmă ghimpată care înconjura fabrica a fost încărcat cu curent de înaltă tensiune. Cu ajutorul podurilor mobile, construite în mod special, orice parte a uzinei putea fi izolată. Fortăreața avea nevoie însă și de apărători. Carnegie s-a adresat deci lui Pinkerton, care i-a fur-

Din „arsenalul” de spionaj din preajma primului război mondial.

nizat 300 de oameni înarmați pînă în dinți. Aceștia au ocupat uzina, apoi au deschis focul împotriva muncitorilor care manifestau în jur. Oamenii lui Pinkerton nu au reușit totuși să învingă rezistența muncitorilor neînarmați; pentru aceasta s-au dovedit necesare trupe militare.

În masacrul de la Homestead au căzut douăzeci și trei de muncitori și au fost răniți peste douăzeci. Carnegie a preferat cheltuielile exorbitante implicate de fortificarea uzinei și de angajarea bandei lui Pinkerton acceptării revendicărilor greviștilor: mărirea salariilor cu zece la sută.

...Un coleg european al lui Pinkerton — un alt organizator celebru al spionajului militar — și-a început cariera ca mic denunțator, apoi ca provocator strecurat în rândurile mișcării muncitorești. Acest om pe care, mai târziu, Bismarck avea să-l numească „regele spionilor mei”, se numea Wilhelm-Johann-Karl-Eduard Stieber.

„Ați notat numele tînărului?”

„La 18 martie 1848 — scrie Engels — s-au răscolit și berlinezii; după o luptă înversunată care a durat 18 ore, ei au avut mulțumirea de a vedea că regele se predă în mâinile lor”. Dar vîrfurile burgh-

ziei germane se temeau mai mult de masele răscolite decît de reacțiunea feudală și s-au aliat cu aceasta din urmă împotriva celor mulți.

În acea vreme Wilhelm Stieber, care schimbase profesiunea de pastor luteran cu cea de avocat, se afla de cîțiva ani în slujba poliției prusace. Făcînd în același timp și pe agentul de poliție, și pe „apărătorul asupriților”, și pe „conspiratorul” radical, prieten al muncitorilor, Stieber își îndeplinea cu rîvnă și succes rolul de agent provocator. Folosindu-se de profesiunea sa de avocat, el și-a oferit gratuit asistența juridică „victimelor revoluției”.

Regele Friedrich Wilhelm al Prusiei trăia sub veșnica obsesie că ar putea fi victima unui atentat și Stieber s-a priceput să profite de această teamă a monarhului. Într-una din zilele lui 1848, pe străzile Berlinului, regele se întîlni cu o coloană de manifestanți în fruntea căreia se găsea Stieber. Friedrich Wilhelm tremura literalmente de spaimă cînd, deodată, Stieber apărî lîngă el cu un drapel în mînă șoptindu-i la ureche: „Să nu vă temeți, sire, am luat măsurile necesare; oamenii mei sînt aici, iar ei știu bine ce să facă”.

La întoarcere, regele l-a întrebât pe generalul Radowitz:

— Ați notat numele tînărului cu drapelul?

O fotografie rară: președintele Lincoln pe câmpul de luptă. La stînga, Allan Pinkerton, șeful Serviciului secret al armatei federale. La dreapta, generalul Wallace, care avea însă să devină faimos mai tîrziu nu ca militar, ci ca autor al romanului Ben Hur.

— Da, sire — răspuse generalul.

— Bine. Fără el aș fi fost pierdut. Și regele nu a uitat. În 1850, cînd represiunea contrarevoluționară a cuprins toată Prusia, Stieber a ajuns la vîrsta de numai 32 de ani șeful poliției secrete prusace. În această calitate fu trimis în Anglia. Pretextul: vizitarea expoziției mondiale. De fapt Stieber urma să organizeze supravegherea lui Marx și a celorlalți emigranți germani. Apoi, în 1852, el a încercat compromiterea „Ligii comunistilor”, create de Marx și Engels. Cînd însă ancheta nu a reușit să producă nici un fel de dovezi, Stieber a recurs la falsuri grosolane. A fost montat faimosul proces cunoscut sub numele de „Procesul comunistilor din Colonia”, care, datorită provocărilor și mărturiilor false depuse de agenții lui Stieber, s-a soldat cu condamnarea a șapte conducători comunisti și întemnițarea lor pe termene lungi.

Un negustor ciudat pe drumurile Boemiei

În 1855 Reichstagul a votat un credit de 80 000 de taleri pentru „a asigura statului binefacerea unei informări utile”. Aceasta a fost tot opera lui Stieber. Așa că la venirea sa la putere, prințul Otto von Bismarck a găsit nu numai banii nece-

sari pentru organizarea unei vaste rețele de spionaj militar, dar și pe omul de care avea nevoie pentru planurile sale agresive.

Noua armată prusacă era bine pregătită pentru luptă și înzestrată cu armament modern. Bismarck avea nevoie însă de informații asupra potențialului militar al Austriei. L-a trimis deci pe Stieber, în cel mai mare secret, în Boemia. De ghizat ba în fotograf, ba în negustor ambulant (vindea statuete de ghips, obiecte bisericesti și fotografii pornografice...), Stieber a colindat de unul singur drumurile Boemiei timp de doi ani de zile, angajînd spioni, organizînd legături între ei, observînd, notînd. Și cînd în 1866 armata prusacă a atacat Austria, itinerarul ei a fost în parte stabilit pe baza informațiilor lui Stieber. La fiecare popas, statul major era întîmpinat de cite un „țăran” indicînd pînă și casele în care urmau să fie cazați ofițerii, furnizînd date precise asupra poziției armatei austriece, a stării de spirit a populației și a posibilităților de aprovizionare cu alimente.

Războiul s-a încheiat repede cu înfrîngerea Austriei la Sadova (3 iulie 1866). Ca răsplată pentru serviciile aduse, Stieber a fost numit ministrul poliției Prusiei.

În acea perioadă Bismarck își desăvîrșea planurile de atacare a Franței, iar în septembrie 1866

noul ministru al poliției îi înaintă un proiect de organizare a spionajului în Franța. Același plan de acțiune, aceleași metode ca și în Boemia. Pentru aceasta, Stieber solicita două lucruri: bani și mînă liberă. Le obținu, firește, pe amîndouă. Și peste o lună Stieber porni la drum. Cel ce străbate însă drumurile Franței nu mai este un negustor ambulant, ci un personaj distins, care călătorește în compartimente rezervate, urmat de cîțiva agenți devotați. În fiecare oraș se oprește, organizează rețeaua sa de spioni, dă dispozițiile necesare și, bineînțeles, bani. În patru călătorii succesive, întreprinse în trei ani, Stieber a „vizitat” 14 departamente franceze, împărțind sistemul său de spionaj în patru „inspectorate regionale” ai căror șefi își aveau reședința în afara hotarelor Franței — la Bruxelles, Lausanne, Geneva și Berlin.

Nașterea „coloanei a 5-a”

După călătoriile sale din Franța Stieber a prezentat lui Bismarck planul unei vaste acțiuni care prevedea următoarele:

1) Vor fi trimiși în Franța 4 000-5 000 așa-zisi lucrători agricoli prusaci; 2) de asemenea vor fi trimise prin „eșaloane” mici, pentru a nu atrage atenția, 7 000-9 000 de „slujnice” pentru restaurante, braserii și hoteluri; 3) vor trebui aleși 600-800 foști subofițeri, care, prin intermediul spionilor deja organizați, să fie plasați la diferite firme comerciale franceze; 4) vor fi trimiși 200 de servitori, valeți bine stilați și bine selecționați, pentru a fi angajați de către avocați, medici, magistrați, ofițeri francezi.

Mai tîrziu Stieber s-a lăudat că avusese în Franța, în zona de invazie a armatei prusace, 40 000 de spioni! După unii autori această cifră pare a fi exagerată. Se poate presupune că el dispunea de 10 000-12 000 de agenți — rețea uriașă pentru vremea aceea și care, în forma închipuită de Stieber, a fost fără îndoială predecesora „coloanei a 5-a” organizate de hitleriști în preajma celui de-al doilea război mondial.

După înfrîngerea Franței, Stieber avea să se ocupe din nou, un timp, cu reprimarea mișcării muncitorești. El a organizat, la Gastein, imediat după terminarea războiului franco-prusac, în august 1871, o conferință a împăraților Germaniei și Austriei, asistați de cancelarii lor, în vederea discutării măsurilor polițienești ce urmau să fie luate împotriva Internaționalei I.

În privința colaborării lui Bismarck cu Stieber, Paul Lenoir scrie în cartea sa „Spionajul german în Franța”, că cel mai interesant element în această colaborare a fost următorul: „Bismarck, a cărui forță a constat în tot timpul carierei sale în știința de a încăiera popoarele pentru a le putea apoi înrobi cu mai multă ușurință, a găsit în Stieber omul care putea cel mai bine să pregătească această înrobire”.

Noul detașament de spioni pe care Stieber a început să-l organizeze în Franța după 1871 a fost, se pare, nu mai puțin numeros decît acela pe care-l stabilise acolo între 1866-1870.

Din succesul spionajului german au învățat foștii și viitorii adversari ai Germaniei: a luat naștere celebrul Deuxième bureau francez și

și-a extins activitatea Serviciul secret britanic. Așa a contribuit deci Stieber, fără să vrea, la îmbunătățirea serviciilor secrete ale dușmanilor Germaniei.

La Scotland Yard se deschide un plic...

În 1910 Wilhelm al II-lea a sosit la Londra pentru a asista la funeraliile regelui Eduard al VII-lea. În suita sa se afla și șeful Serviciului de informații al marinei germane, ofițer binecunoscut de contraspionaj britanic. Cu toate că nu se putea presupune că un șef de serviciu secret va lua legătura personal cu spionii săi, a început filarea înaltului personaj. Și iată că ofițerul german făcu imprudența să se furișeze într-o seară prin ușa din dos a hotelului său și să intre în casa unui coafor cu numele de Karl-Gustav Ernst, pe Caledonian Road. Acolo se afla chiar „cutia poștală” a spionajului german în Anglia...

Coaforul se născuse în Germania dar devenise cetățean britanic. De șaisprezece ani el ținea aceeași prăvălioaară modestă și ciștiga în plus o liră sterlină pe lună pentru serviciul ce-l făcea spionajului german. În ce consta acest serviciu?

Scotland Yard descoperi că lui Karl-Gustav Ernst îi sosea din Germania o corespondență voluminoasă. Deschizînd unul din plicurile mari adresate coaforului, contraspionajul britanic a găsit în el mai multe plicuri sigilate adresate diferitor indivizi și francate cu timbre poștale engleze. Coaforul nu avea altceva de făcut decît să pună plicurile, unul după altul, în cutiile poștale, iar răspunsurile primite le transmitea apoi în Germania, la Charlottenburg.

Scotland Yard a ajuns astfel în posesia adreselor a 26 de spioni germani din insulele britanice, constatînd, în același timp, că toți aceștia locuiau în porturi militare... Contraspionajul britanic a inaugurat cu această ocazie sistemul zis „frînghie lungă”, pornind de la principiul că un spion demascat va fi imediat înlocuit cu un altul. Or, în acest caz trebuie descoperit și succesorul agentului arestat, ceea ce implică un procedeu lung, anevoios și nu totdeauna fructuos. Scotland Yard nu s-a grăbit deci să aresteze pe spionii descoperiți, ci i-a supravegheat foarte strîns și le-a controlat corespondența.

Șeful spionajului german din Anglia era un anume Gustav Steinhauer. Fost defectiv în agenția lui Pinkerton, acest Steinhauer, ca agent al poliției politice, își câștigase renumea unui detectiv icusit. Dar, cu toate că el însuși se intitula „maestrul spionilor Kaiserului”, nu avea capacitatea să conducă o vastă și importantă rețea de spionaj.

La 5 august 1914, a doua zi după declararea războiului, contraspionajul englez a strîns plasa. Douăzeci și doi de spioni germani și vreo două sute din complicitii lor au fost arestați, doar Steinhauer și cîțiva spioni mai vechi reușind să fugă la Hamburg. Și aceasta tocmai în momentul cînd Germania avea cea mai mare nevoie de agenți secreți în Anglia! Părea deci că pentru spionii germani o ceață mai deasă decît vestita ceață londoneză a înconjurat insulele britanice... Dar războiul avea să aducă multe surprize și pe frontul nevăzut al spionajului și contraspionajului.

Ion ASZÓDY

DIN ATELIERUL FIERARULUI

Numele latin al fierăriei era *officina*. Există și un cuvânt românesc care seamănă foarte bine cu cel de acum două milenii — *oficină*. E o potrivire întâmplătoare sau apropierea aceasta are un temei real? Filologia ne autorizează să stabilim o filiație de sensuri și contrastul semantic apare ca punct final al unei evoluții continue.

Francezii au numit *officine* laboratoarele medievale ale farmaciștilor, pentru că aspectul și utilajul lor se preta la o comparație cu atelierul fierarului. Apoi a intervenit în istoria cuvintului nos-

tru ironia galică: în glumă, li s-a spus *officine* laboratoarelor cu aparatură complicată ale oamenilor de știință. Dar aceste laboratoare sînt învăluite de mister, aici se urzesc lucruri tainice, ascunse cunoașterii marelui public, neinițiatilor. Încărcat astfel cu un conținut care sugerează misterul, *officine* părește atmosfera științifică și ajunge denumirea unui loc unde se pune la cale ceva dubios, se țes intrigă, comploturi, adică la *oficină* al nostru.

Pornind tot de la fierărie ni se ivește prilejul de a discuta încă un termen: *folcul*, cunoscut mai

ales grație derivatului *folcultnă*. Un atelier de fierar nu e de conceput fără *foale*. Cuvîntul e latin și provine din *follis*, al cărui sens de bază este „sac”.

Soarta lui în graul poporului francez și în terminologia medicală e cît se poate de diferită și ne duce foarte departe de niște „foale”. Francezii au făcut din *fol*, urmașul lui *follis*, un apelativ de batjocură. La sensul primitiv „sac” ei l-au adăugat pe cel de „balon” și i-au poreclit *fol* pe oamenii care merg de colo pînă colo fără nici un rost, mișcîndu-se ca un balon lăsat în voia vîntului.

În franceza modernă *fol* a devenit *fou*, adică „nebu”.

Oamenii de știință l-au folosit pe *follis* cu totul altfel. De la diminutivul său *follculus* (săculeț) au creat termenul *follicul*, utilizat mai întîi de botaniști cu sensul de „capsulă, săculeț membranos”, și apoi de anatomici și medici pentru a desemna glandele în care se adună un lichid ce conține substanța denumită, după numele recipientului, *folliculină*.

Sac — foale — nebu — glan-dă... Și totuși e adevărat!

Sorin STATI

LA DRUM!

Asemenea unei adevărate cetăți, Ciucașul își înalță crenelurile turnurilor sale izolate între Pasul Bratocea, Vama Buzăului și Trecătoarea de la Tabla Buții.

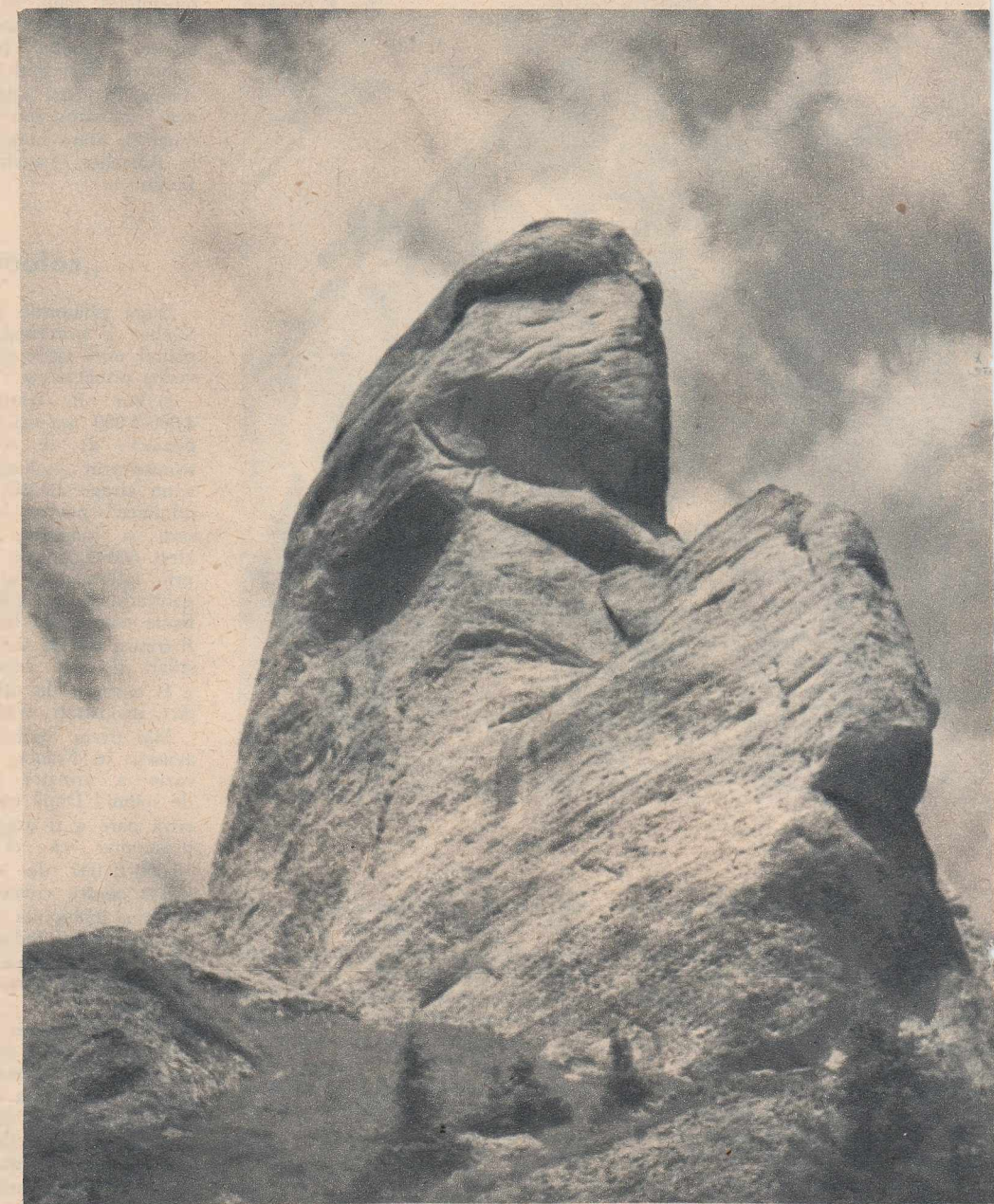
Situat la o distanță de numai 70 km de Ploiești și la aproximativ jumătate din această distanță de Brașov, Ciucașul este totuși destul de puțin cunoscut iubitorilor de drumeție.

Prin complexitatea peisajului său geografic, Ciucașul întrerupe monotonia regiunilor înconjurătoare, alcătuite din munți de altitudine joasă, acoperiți cu întinse păduri ce urcă pe alocuri pînă la culme. Masivul, constituit în cea mai mare parte din conglomerate calca-

CETATEA DE PIATRĂ A CIUCAȘULUI

roase, prezintă din această cauză un relief foarte variat. Interesantele formațiuni carstice, între care se remarcă îndeosebi Cheile Văilor Stînei, Berei și Cheiței, precum și numeroasele tancuri și stîncării, sînt modelate de ape și curenți în forme care, prin diversitatea lor, constituie una din atracțiile masivului.

Plecînd din București sau Ploiești, după un drum de numai 2-3 ore cu trenul sau cu un mijloc auto, pe o șosea bună care are marele avantaj de a duce chiar pînă în fața unei cabane primitive — cu lumină electrică, apă curentă și o capacitate de peste 120 locuri — frumusețile Ciucașului se lasă ușor admirate. De la cabana Muntele Roșu se poate ajunge cu ușurință la cabana Ciucaș, situată la numai o oră departe de principalul vîrf al masivului (1959 m) sau de Cetatea Tigăilor Mari, denumire dată unei grupări de stînci caracteristice acestui masiv muntos. Pentru aceasta, la dispoziția drumețului stau două trasee deopotrivă de atrăgătoare: alegînd marcajul bandă

Sfinxul Bratocea.

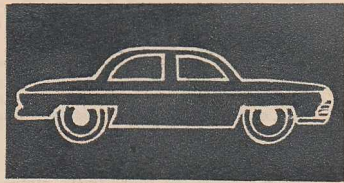
galbenă ce străbate partea superioară a Văii Berei, se ajunge pe un drum de pădure (în aproximativ 1¹/₂-2 ore) la cabana Ciucaș; celălalt drum (marcat cu triunghi roșu) conduce în același loc (tot în 1¹/₂-2 ore) urmînd un traseu care după ieșirea în creastă străbate o regiune de întinse plaiuri alpine. De la cabana Ciucaș pînă la vîrf — drum de circa o oră — cărarea marcată cu bandă albastră trece printr-o zonă de puternică eroziune a stîncilor. „Cetatea” Tigăilor Mari, formată din turnuri înalte, ziduri dărîmate și colți ruinați, poate fi străbătută fie pe la partea superioară a crenelurilor sale — pe drumul ce duce spre vîrf — fie pe la poalele bizarelor sale turnuri, pe marcaj roșu. Ambele marcaje conduc cărarea trecînd pe lângă Sfinxul Bratocea și terminată (după aproximativ 1¹/₂ ore de drum) în șoseaua care traversează Pasul Bratocea coborînd înspre Țara Birsei. Această șosea vine dinspre localitatea Cheia — situată la poalele sudice ale masivului — trece pe lângă cabana Muntele Roșu, iar apoi, după traversarea Pasului

Bratocea, trece și pe lângă cea de-a treia cabană a masivului — cabana Babarunca — servind astfel drept legătură între cei doi versanți ai muntelui. De altfel această șosea alcătuieste cea de-a doua cale de acces spre masiv, recomandabilă mai ales celor care vin dinspre Brașov. Popsînd la cabana Babarunca, drumul spre vîrf se străbate în sens invers, urcînd prin poiana Teslei (pe marcaj roșu). După străbaterăa unei deosebit de frumoase păduri de fag, pe un urcuș potrivit (în aproximativ 4-5 ore) se ajunge în vîrfurile Ciucaș.

Pentru cei care preferă un drum de largi perspective — fără prea mari obstacole și oboseală — le stă la dispoziție frumoasa creastă a Zăganului împodobită cu aceleași stînci caracteristice erodate. Conduși tot de marcajul roșu — pe care se poate ajunge și la cabana Ciucaș — însă urmîndu-l în sens invers din momentul cînd acesta ajunge în creastă, se străbate în decurs de 5-6 ore una din cele mai frumoase zone ale masivului.

Ing. Ileana V. SUCIU

Colțul automobilistului

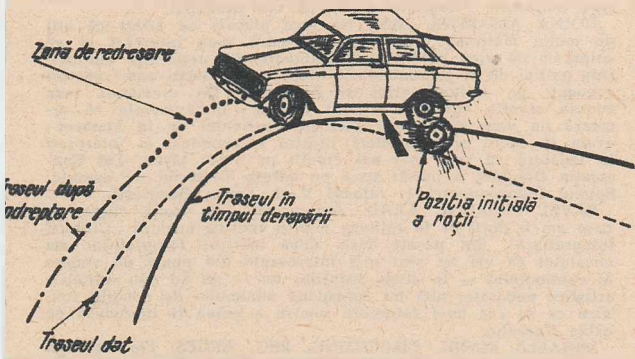
VITEZA ȘI STABILITATEA AUTOMOBILULUI (II)

Am văzut în articolul precedent doi factori care determină scăderea stabilității în exploatarea automobilului, ducând la patinare, rapare sau chiar răsturnare. În cele ce urmează ne ocupăm de alți doi factori.

Penele de cauciuc prezintă, de asemenea, o cauză de derapare. Penele pot întâmpla atunci când ne deplasăm pe șosea. Cele mai dese ne deplasăm pe șosea. Roata din față ridică cuiul, îl așază pe șosea, și dacă cuiul nu a apucat să cadă, el întâmpină pneul roții din spate. Când scăderea presiunii din pneu se face într-un timp mai scurt, conducătorul simte că automobilul este deviat și oprește mâinile ca să stabilizeze să fi scăzut din nou. În cazul unei explozii, presiunea, se mărește suprafața de contact între una din anvelope și

șosea, folosite mult de mijloacele de transport cu tracțiune animală, să nu se depășească viteza de 70-80 km/h.

Pentru a evita răsturnarea și a limita efectele dăunătoare ale derapării, conducătorul trebuie să îndepărteze cauzele care au produs-o. Când deraparea este produsă de frînarea sau accelerarea bruscă se va ridica piciorul de pe pedala de frână, respectiv de accelerație. În timpul derapării raza de viraj a autovehiculului se micșorează (vezi desenul) și deci forța centrifugă crește. Deraparea poate fi limitată dacă reducem acțiunea forței centrifuge, respectiv dacă creștem raza de viraj. În acest scop se rotește la timp volanul în sensul derapării. Această comandă nu trebuie făcută prea brusc, întrucât se poate produce deraparea în sens invers.

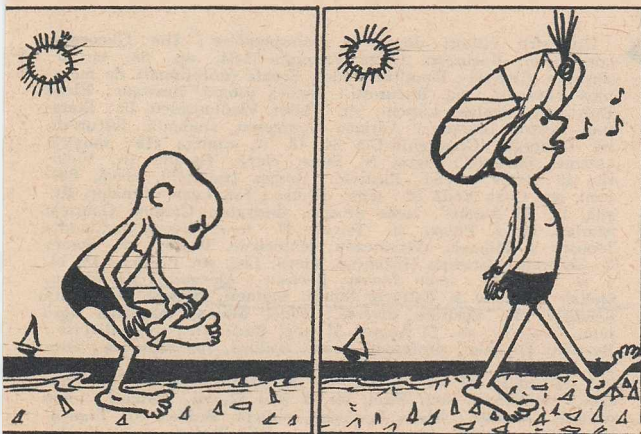
șosea; ca urmare, rezistența la rulare a roții respective crește. Rezultanta forțelor aplicate celor două roți ale aceleiași axe se deplasează lateral și provoacă rotirea bruscă a automobilului în jurul unui centru situat mai aproape de roata deteriorată. Dacă automobilul circulă cu viteză mare și mai ales dacă se frânează brusc, forța de inerție va mări și mai mult efectul de derapare.

Spre a reduce probabilitatea unei pene de cauciuc și consecințele ei periculoase este bine să se verifice presiunea din pneuri, să se circule numai pe banda cea mai bună a drumului, iar pe drumu-

Când se circulă pe drumuri accidentate, viteza trebuie să fie redusă. Numai astfel se poate frâna și schimba la timp viteza și numai așa se pot vira roțile pe traseul favorabil pentru a nu se deteriora subsansamblele automobilului. Comenzile de mai sus se pot face la timp numai dacă conducătorul poate să vadă drumul cu 10-15 m în fața automobilului. Vizibilitatea poate fi îmbunătățită prin mutarea mai în față a scaunului sau prin așezarea pe scaun a unei perne în plus.

Ing. Iulian RODFANU

Turturică

Gh. CHIRIAC

ARBORI

1	T	A	I	T				S	C	O	R	B	U	R	A		
2														L	A	N	
3	A				J	G	H	E	A	B			P	I	N	I	
4													P	I	T	I	T
5						T				L	I	E					
6						O											
7	A	P				H											
8			L	A	U	T	A	R									
9	C	O	D	R	U										M	O	S
10	O	R															
11	C	A	I														
12	O	R	A	S													
13	T	A	N	A	S	A	H	I	N	A			C	E	R	C	
14	I	A		A	C	A											
15	E			R	I	C											
16	A				R	E										T	I
17	I				C	T									D	A	I
18		A	L	O													
19	S	T	E	S	A	R	I	S									
20	A	A		A	M	A	N			A	R	A					
21	E		A	T	A	N										E	S
22	C		P	A													
23	I					P											
24	M		S			H											

16 24

ORIZONTAL : 1) Operații de doborâre a arborilor în exploatarea forestieră — Cavitate într-un trunchi de copac putrezit. 2) Arbori exotici cu fructe aromate — Arborele numit și mahon — Holdă. 3) Salejm din... Transilvania — Construcție montană făcută de obicei din bușteni — Arbore rășinos care poate trăi peste 1000 de ani (pl.). 4) Substanță extrasă din scoarța de stejar — Cetate sub administrația otomană (od.) — Ascuns. 5) Diminutiv feminin — Poet contemporan, autorul poeziei „Copacul umblător” — Ciocirlie — Oraș în Italia. 6) Copac exotice cu fructele asemănătoare smochinelor — Durere (inv.). 7) Ape | — Arbore ornamental originar din China — Exceptional (fig.). 8) Membru al unui taraf popular — Grupuri de copaci. 9) Pădure cu arbori deși și bătrâni — Autoarea poeziei „Pomi și tineri” — Bunic. 10) Refinerii — Familia din care face parte arțarul. 11) Figuri de săh — Sculpturi nedorite pe unele tulpini ale copacilor din parcuri — Autorul poeziei „Copacul nevăzut”. 12) Brad... din regiunea Hunedoara — Pădure de anini (reg.) — Personaj feminin din piesa „Copacii mor în picioare” de Alexandru Cassona. 13) Num — Fructele aninului — Un an din viața arborelui, marcat în tulpină. 14) Servește | — Ornament arhitectural în formă de frunză — Arbusti din familia ranunculaceelor. 15) Subtil (fig.) — Arbore înrudit cu paltinul — Arbore din care a fost făcută corabia argonauților (mit.). 16) Arbusti producători ai unor cunoscut fructe de pădure — Rezumat (abr.) — Arteră sanguină — Tei | 17) Document — Rivalii — Oferi. 18) La telefon — Anunț... scris — Gîndac de bucătărie. 19) Pădure de stejari — Arbore caracteristic ținuturilor calde. 20) Abis | — Pictor român, autorul tabloului „Pădure” — Fructul părului — Nu altfel. 21) Năvală — Munții în care se află cabana „Trei brazi” — S | 22) Arbore — Arborele vieții — Arbusti cu frunze rotunde și fructe comestibile. 23) A iubi (pop.) — Erou din mitologia greacă — Măgar. 24) Arbori mediteraneeni cu fructe comestibile — Arbori exotici din ale căror fructe se prepară o băutură răcoritoare.

VERTICAL : 1) Obstacol din copaci răsturnați (mit.) — Specie de palmier cultivat pentru fructele sale comestibile (pl.) — Unul din cei mai valoroși arbori meliferi. 2) Lemn de culoare roșie al

unui arbore exotic — Insectă care trăiește în plopi și sălcii și care produce un fir specific — Avantaj (fig.) — Fir — Copac din Gabon (Africa) din ale cărui fructe indigenii prepară pine. 3) Fruct plăcut la gust, originar din țările calde — Nume masculin — La fel (fem. pl.) — Boul sacru al egiptenilor antici. 4) Părîni — Pene de despicat butuci — Cascadă în Elveția — Tulpină fără scoarță. 5) Unitate de timp — Livezi de nucii — Onomatopea... ferăstrăul neuns — Scriitor și mare animator cultural moldovean din veacul trecut. 6) Voinicel (reg.) — Măsură de greutate — Neastîmpăr copilăresc (reg.) — Frunze de pini, brad etc. — Un soi de palmier ce trăiește în Antile și în Asia tropicală — Pene | 7) Denumirea generică pentru vasele de bucătărie confecționate din aramă — Țară asiatică — Vînt ușor — Prefix numeric. 8) Arbore exotic cu lemnul negru, greu și durabil — Dă naștere unui... arbore — Emisar, mai pe scurt... — Fag bătrîn (reg.). 9) Spin — Partea subterană a arborilor (pl.) — Localitate în Elveția — Pușor. 10) Albie artificială — Personaj masculin din piesa „Arborele genealogic” de Lucia Demetrius — Nume masculin — Poznașul personaj al lui Petre Dulfu care și-a vîndut vaca unui... stejar. 11) Lac... cosmetic — Eu (od.) — Arbore al cărui lemn se folosește în strungărie — Operație de tăiere a buștenilor pentru a se obține piese de lemn prismatice — În lemn... 12) Careu | — Exploatarea unei păduri prin tăierea copacilor de la nivelul pămîntului — Monedă veche — Sevă (fig.). 13) Tudor Oprea — Ceasă — Poezie de Eminescu, din care cităm: „Parcă și trunchii veșnici poartă suflete sub coajă, / Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vraj” — Legendarul strămoș de sub... măr — Vesel. 14) S-a făcut recunoscut de către soția sa, dezvăluindu-i taina patului lor conjugal, care fusese confecționat de el însuși dintr-un măsline (mit.) — „Ramură” a arborelui... genealogic — Cu greu — Intrări. 15) Substanță lichidă în trunchiul coniferelor — Stradă în Paris | — Reduși — Poet sovietic, autorul poeziei „S-au pus la sfat mestecenii de aur”. 16) Nume feminin — Arbore din clasa coniferelor al cărui lemn e folosit în construcții — Arbore din a cărui coajă amară se prepară un medicament astringent (pl.) — Arbore cu tulpina dreaptă și cilindrică, al cărui lemn elastic e folosit în industrie (pl.).

Dumitru IACOBESCU

Cuvinte rare : ENA, OFT, SAAR, JIC, INC, RAUS.

Dezlegarea jocului „MOZAIC SPORTIV”, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) SPECTACULOZITATE. 2) PATRATE — INOTATOR. 3) ARE — LIDER — R — POLO. 4) DARA — NATATIE — LEI. 5) AS — LISTA — ATAS — RC. 6) SULITA — PELE — TIA. 7) ITACA — SARE — IAR — G. 8) NI — ELIN — ARUNCARI. 9) IST — INALT — SAH — EM. 10) TUSA — GOANA — ELAN. 11) BARA — MOV — O — ATACA. 12) A — INDIVIDUALA — TS. 13) SOSIRE — TITLU — AIT. 14) C — MU — ZBURA — VOLEI. 15) HS — TI — PRE-TUIRE — C. 16) ECRANE — ACE — UDATA. 17) TOI — INC — T — ANINA. 18) LUPTA — GALBEN — BT. 19) PAR — IATA — LE — ESEU. 20) ARIPA — ARC — BB — ALB. 21) LI — ETICA — CEHLAU. 22) E — ANOD — TAI — LOT — L. 23) TINERET — PARALELA. 24) EMISIE — TENIS — AUR.

dialog cu cititorii

„Ce sînt plantele carnivore și care din ele cresc și la noi?”
Paul ANDREI, str. Mărăști 59, București

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetătoare științifică la Grădina botanică din București.

Plantele carnivore — o curiozitate a lumii vegetale — sînt organisme capabile de a se hrăni cu carnea insectelor sau a altor mici animale, pe care le digeră cu ajutorul unor acizi și fermenți secretați de numeroasele glande aflate în structura lor. Plantele carnivore trăiesc mai cu seamă în mlaștinile de turbă și în alte locuri sărace în substanțe hrănitoare. Prin nutriția carnivoră ele își completează substanțele azotoase și sărurile minerale care lipsesc din mediul în care se dezvoltă. Acest tip de nutriție nu este obligatoriu, căci ele sînt plante verzi, care cu ajutorul fotosintezei își pot asigura hrana și prin mijloacele comune întregii lumi vegetale. Însă nutriția carnivoră suplimentară duce la o dezvoltare mult mai bună a lor. O caracteristică a acestor plante este modificarea frunzelor sau a unor părți din ele în capcane pentru prinderea insectelor sau mici animale. Acestea, o dată prinse, produc o excitație fizică sau chimică care impulsionază anumite organe ale plantelor provocînd mișcări ce duc la reținerea și digerarea prăzii.

La unele specii de plante carnivore tropicale (de exemplu, la *Nepenthes*) capcanele au forma unor cofețe prevăzute cu un căpăcel și cu un guler pe marginea cofeței. În dosul gulerului se găsesc glande care secretă un suc zaharat cu rol de atragere a insectelor, care își pierd echilibrul și cad în cofeță, înecîndu-se în lichidul din fundul ei. Acest lichid secretat de glandele care se află în interiorul cofeței are aceeași compoziție chimică și proprietăți digestive ca ale sucului gastric din stomacul mamiferelor. Peretele interior al cofeței, neted și acoperit cu ceară, nu permite insectelor captive să evadeze. La unele specii de *Nepenthes* cofețele pot ajunge chiar la lungimea de 50 cm și un diametru de 15 cm.

Se cunosc circa 450 specii de plante carnivore, larg răspândite pe întreg globul pămîntesc în regiunile tropicale și temperate; dintre acestea, numai zecă specii cresc în țara noastră. Iată cîteva din ele: *Dracera rotundifolia* (Roua cerului) cu o rozetă de frunze prevăzute cu peri sub forma de tentacule glandulifere ce acoperă insecta care ajunge pe suprafața frunzelor. Peri ai în virful lor stropi mici, incolori, lipicioși, secretați de celulele glandulare din virful tentaculelor, amintind picăturile de rouă; *Pinguicula* (Foae groasă) ale cărei frunze erau folosite de ciobani pentru închegarea laptelui; *Utricularia* (Otrățelul de baltă) ș.a.

În grădina botanică bucureșteană se cultivă specii ale genului *Drosera* (*Drosera lusitanicum* din nordul Africii și sudul Peninsulei Iberice) și *Nepenthes*, originar din insulele Malayeziei și Indoneziei.

„Întrucît istoria muzicală ne-a lăsat mai mulți mari compozitori cu numele de Strauss aș vrea să știu dacă toți sînt din aceeași familie?”

Iulian IFRIM, str. Războieni 29, Galați

Răspunde RADU CHECIU, critic muzical.

Un nume, muzical prin excelență: Strauss. Îl poartă atîția muzicieni — și cîteva dintre ei iluștri — încît confuziile sînt posibile. Să facem puțină ordine.

Cel dintîi intră în scenă Johann Strauss-tatăl (1804-1849), artist de real talent, care împreună cu Lanner impune în Viena valsul, dansul al cărui renume și ritm au devenit, pentru milioane de oameni de pretutindeni, simbolul Austriei muzicale.

Dar tocmai cînd Johann Strauss se afla în culmea carierei sale ca dirijor al orchestrei proprii și conducător al balurilor curții, se văzu amenințat de un concurent primejdios: propriul său fiu, pe care îl chema de asemenea Johann. Acesta, născut în 1825 și-a format încă din 1844 o altă orchestră, al cărei repertoriu era alimentat în primul rînd pe propriile sale lucrări. Cele peste 400 de valsuri (cele mai celebre: „Dunărea albastră”, „Sînge vienez”, „Povestiri din pădurea vieneză”, „Voci de primăvară”) sînt numai o parte din creația lui Johann Strauss-fiul. Începînd din 1863 el s-a consacrat operetei, gen în care a dat lucrări și astăzi îndrăgite pretutindeni, ca „Liliacul”, „Voievodul țiganilor” ș.a. și pe care nu a părăsit-o pînă la sfîrșitul vieții (1899).

Fără a atinge nici pe departe gloria lui Johann Strauss-fiul cei doi frați ai săi au contribuit și ei la înflorirea muzicii vieneze în „epoca de aur” a valsului și operetei: Joseph (1827-1870) și Eduard (1835-1916). În sfîrșit, ultima generație, cea mai palidă, este reprezentată de Johann, fiul lui Eduard (1866-1939), dirijor și compozitor care s-a bazat mai mult pe iluștrul nume al familiei decît pe valoarea proprie.

Fără a face parte din această familie, un alt Strauss, Oscar, (1870-1954) s-a inserat și el pe orbita operetei vieneze cu cîteva lucrări care, la urma urmelor, au avut un anumit succes („Ultimul vals”, „Farmecul unui vals”).

Bavarez și nu austriac, compozitor de muzică simfonică și de operă, Richard Strauss (1864-1949) este autorul „Simfoniei Alpinilor”, al operelor „Salomea”, „Electra”, „Capriccio”, „Cavalerul rozelor” etc.

„Aș vrea să scrieți ceva despre creațiile mai importante ale dramaturgului american Eugène O'Neill. De asemenea m-ar interesa să cunosc care au fost momentele mai de seamă din viața lui?”

Dana Sabina VERNESCU, Medgidia

Răspunde PETRU COMARNESCU.

Dramaturgul american Eugène O'Neill (1888-1953) a avut o viață supusă unor grele încercări, ce se reflectă în vasta sa operă. A scris 14 piese într-un act și peste 30 în mai multe acte.

Fiu al unui actor de formație romantică și al unei femei de o mare puritate sufletească, el a cunoscut de mic traiul într-o trupă ambulată, apoi disciplina aspră dintr-un internat catolic. După un an de studii la Universitatea Princeton, a preferat să cîntărească mările și oceanele. Curînd visările sale romantice s-au izbit de un trai plin de privațiuni. A fost marinar de corvoadă pe cargouri care transportau mărfuri la Buenos Aires sau în Africa de sud. A rătăcit prin porturi, lipsit de căldura unui cămin. Urmările acestor experiențe se fac simțite în 1912, cînd este readus în patrie și internat într-un sanatoriu, fiind amenințat de tuberculoză.

În timpul lungii convalescențe, începe să scrie teatru. Se impune în anii 1920-1924 prin piesele ce i se joacă la New York: *Dincolo de zare*, *Anna Christie* și *Patima de sub ulm*. În 1928 i se joacă drama în 11 acte *Straniu interludiu*, iar în 1932 trilogia *Din jale se întrupează Electra*, capodopera sa. După ce obține mai multe premii în S.U.A., i se decernează în 1936 premiul Nobel. Timp de 12 ani (1934-1946) nu a mai prezentat nimic nou publicului. În acest interval a scris piese de larg suflu: *A venit omul cu gheața*, *Lunga călătorie prin noapte*, *Simfonia de poet și Luna dezmoșteniților*. Cînd se părea că O'Neill își găsisse liniștea și mulțumirea, după anii de neliniște,

CRESC ȘI LA NOI PLANTE CARNIVORE?

PODUL DE LA CERNAVODA ÎMPLINEȘTE 70 DE ANI

POȘTA NOASTRĂ

RICHARD, JOHANN, JOSEPH, OSCAR ȘI ALȚI STRAUSS

EUGÈNE O'NEILL

CITITORII CĂTRE CITITORI

aventuri și mizerie, el este profund afectat de apariția fascismului în Europa. Descurajarea aceasta, apoi un atac de paralizie îl împiedică să-și ducă la bun sfîrșit marele ciclu de unsprezece piese din viața patriei sale, pe o durată de două secole, ciclu intitulat *Povestea unor posesori care s-au deposedat singuri*. A murit, după grele suferințe, în 1953.

Adine legat de viața, pe care a cunoscut-o sub mai toate înfățișările, de la mizerie și disperare la măreție și speranță, iubind omul și înaltele lui sentimente, O'Neill a văzut mai ales aspectul tragic al existenței. Creația lui se caracterizează printr-o uriașă forță de a construi situații și personaje de dimensiuni monumentale și de a scormoni adîncimile psihologiei umane. Forța și poezia se vădesc în majoritatea dramelor sale, care au adus forme și procedee noi (drama-roman, monologul interior, piese cu desfășurare cinematică etc.) sau au reconstituit în spirit nou trilogia antică. A fost unul dintre cei mai neobișniți și temerari experimenterii ai dramaturgiei universale.

Sub acest titlu „Flacăra” nr. 13 din 27 martie a.c. a publicat cîteva însemnări despre excelenta operă a constructorilor români, cel mai lung pod din Europa. Reîluind această temă, inginerul pensionar MARIN MARINESCU din București ne comunică unele observații și completări la articolul apărut.

În primul rînd ar trebui precizat — este de părere corespondentul nostru — că, deși meritul principal îl revine inginerului Anghel Saligny, la proiect a lucrat un colectiv de 15 ingineri care au adus un aport substanțial la găsirea diverselor soluții tehnice impuse (de pildă, tipul de cheșon cu acr comprimat pentru construirea pililor). Apoi ar trebui — scrie interlocutorul nostru — ca atunci cînd dăm lungimea *totală* a podului să includem și lungimea viaductelor, a rambleurilor și a podului de peste Borcea, adică impresionanta cifră de 15140 m. De asemenea, cînd dăm înălțimea *totală* a podului trebuie să includem și înălțimea grinzilor, înălțimea liberă sub pod și pentru viituri etc., adică în total 97,50 m.

Interesante date suplimentare ne furnizează corespondentul nostru cu privire la consumul de materiale și costul lucrărilor, precum și cu privire la unele detalii tehnice, rîndînd meritele constructorilor români. Mulțumim inginerului Marinescu pentru cele comunicate.

GH. ISPĂȘOIU, RM. VILCEA. Ne bucură tot ce ne scrieți despre activitatea dv. în calitate de corespondent de presă. Nu avem nimic împotriva să vă publicăm și noi corespondențele — dacă acestea vor conține lucruri interesante și inedite. Dat fiind specificul revistei noastre, ținem însă să vă atragem atenția că în orice corespondență ce ne este trimisă spre publicare, fotografia ocupă un loc principal.

DOINA AMARIȚEL, IAȘI. Ne face plăcere să aflăm că atît de multe materiale din revista noastră v-au interesat și vă asigurăm că vom publica în continuare atîi reportaje din orașele patriei cit și prezentări ale vieții și activității unor creatori renumiți pe tărîmul artei și literaturii. De asemenea vom acorda atenția cuvenită muzicii ușoare: în numerele ce urmează ne vom ocupa mai ales de Festivalul de la Mamaia; avem în lucru și o anchetă printre compozitori și interpreți în legătură cu cele mai noi creații pe acest tărîm. Lui Constantin Drăghici îi puteți scrie pe adresa Teatrului de operă, Splaiul Independenței 1, raionul V. I. Lenin, București.

PAVEL FLORIAN, ARAD. Am primit cele două clișee pe care am fi dorit să le reținem pentru rubrica noastră „Cititorii fotografiază”, din păcate însă, după mărirea fotografiilor am constatat că ele nu sînt nici interesante din punct de vedere al conținutului — în ciuda titlurilor lor — nu au nici calitățile artistice necesare, nici nu corespund minimului de condiții tehnice ce se cer unei fotografii pentru a putea fi reprodusă pe calea tiparului.

MIHAELA MANU, CÎMPULUNG, REG. ARGES. Ne străduim să satisfacem toate dorințele cititorilor noștri, dar ne este imposibil să publicăm număr de număr toate rubricile îndrăgite de cititori. Dat fiind spațiul limitat de care dispunem, sportul, filmul, teatrul etc. nu pot apărea chiar în fiecare săptămînă — dar apar destul de frecvent. Lui Aurelian Andreescu îi puteți scrie pe adresa Teatrului satiric-muzical „C. Tănase” din Calea Victoriei 33, nr. 30 Decembrie, București.

C. NICOLAESCU, BACĂU. Despre activitatea „pictorului în pantaloni scurți” Sorin Nicodim din Tg. Ocna am scris — așa cum remarcăți și dv. — de două ori pînă acum. Consemnăm aici o altă latură a preocupărilor lui, pe care ne-o semnalați: izbutitele lucrări de artă decorativă pe care le realizează din coji de ouă. Fotografia, din păcate, n-o vom putea utiliza, fiind prea întunecată.

FRANCISC GAIDA, REȘIȚA. 1) Viorile Stradivarius au fost construite de... Antonio Stradivarius (1644-1737), unul din cei mai celebri lutieri (făuritori de instrumente muzicale cu coarde) ai lumii. El a trăit în orașul italian Cremona, vestit pentru construcția de viole, și a fost elevul unui alt lutier celebru, Amati. Nu putem săi cite viori făurite de Stradivarius mai există astăzi și mai ales unde se află ele, cu atît mai mult cu cît în acest domeniu falsurile bine executate nu pot fi recunoscute decît de specialiști versați; 2) Adresați-vă Editurii tinereții, București, str. Ion Ghica 5, rn. T. Vladimirescu, deoarece, tipărind cartea respectivă, editura are legături directe cu autorul.

V. SILVIAN

Următorii cititori doresc să corespundeze: Ilie Gheorghe, constructor, București, Calea Victoriei 32-34, ap. 83, et. 6: ilustrate, filatelice; Dumitru Tudor, Școala profesională de mecanică Titu-gară, reg. București: muzică ușoară, ilustrate; Elena Eufrosina Nicolae, Lupeni, str. Tudor Vladimirescu 15: literatură, teatru, ilustrate; Adriana Gorgesescu, studentă, București, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 64, bl. A, camera 410: muzică, cinema, ilustrate; Maria N. Stere, elevă, Tg.-Jiu, str. Victoriei 40: teme diverse, ilustrate; Rodica Iricinchi, elevă, Pașcani, str. Cuza Vodă 30: teme diverse; Ion Laza, turnător, Reșița, bl. 23 August: teme diverse, ilustrate; Cristina Gabriela Marian, elevă, Pitești, str. Trivale 47: teme diverse; Claudia Ionașcu și Mihaela Mărgineanu, tehniciene, Brașov, str. Someș 3: ilustrate; Cristina Hozencap, elevă, Iași, str. Păcurari 18, bl. 4, sc. A, ap. 1: teme diverse, ilustrate; Alexandru Voiculescu, Ștehan Medianeș și Patrocle Sibidi, ingineri, Brașov, str. Poarta Școlilor 37: ilustrate, diverse; Ionel Stoica, tehnician agronom, Urziceni, str. 23 August 55, reg. București: teme diverse; Beatrice Drăghici, profesoară, com. Sadova, rn. Segarcea: istorie, geografie, ilustrate; Lenus Hociung, studentă, Iași, Complexul studentesc, bl. nr. 1, camera 121: teme diverse; Ion Cupciuc, funcționar, com. Siret, str. 9 Mai 21, rn. Rădăuți: teme diverse, ilustrate; Elena Berceanu, casnică, Buzău, str. Transilvaniei 85: muzică ușoară, ilustrate; Titu Tudor, operator chimist, Ploiești, bd. Republicii 293: ilustrate; Fezer Iosif, strungar, București, str. Rodica 62, rn. 23 August: teme diverse, ilustrate.

memento

Un excelent disc de muzică ușoară în interpretarea unui cunoscut actor de comedie (Ovid Teodorescu) pare ceva neobișnuit. Și totuși solistul nostru s-a impus mai demult ca atare. Are stil, nerv și... volum (la voce)! Iată-l în câteva bucăți muzicale:

■ Hello Dolly, dixielandul lui Herry Hermann este cîntat cu umor (de bună calitate). Succesul acestei piese ar fi 100% mai mare dacă s-ar traduce și textul (barem parțial), cum face Vico Torriani. N-avem nimic împotriva ca solistul să cînte în engleză, dar pe alocuri să ne spună și nouă despre ce e vorba. Există și asemenea posibilitate.

■ Cu cît înaintăm în ascultarea discului, cu atîta ne dăm seama

mai bine că Ovid Teodorescu, deși se străduie a fi original, amintește, pe ici-pe colo, de Fred Buscaglione (ceea ce n-ar fi rău dacă ar găsi ceva care să ne propună un stil buscaglionesc autohton). Din păcate mai este vizat și Louis Armstrong. Mai rar însă, și cu alte rezultate.

■ Baby Twist Me te electrocutează. Are draci, sare, piper, ritm. Mai răzbat pe undeva accente din vechiul succes al solistului în „Don Juan din Popa Nan”. Ar trebui demolat...

■ In Twisting all the Night orchestra (excelentă) pare acoperită de... volumul interpretului. Ce e drept, numai uneori și nu din vina acesteia, ci a dozajului de la înregistrare.

■ Good Luck al lui Chubby Checker, cea mai bună piesă a discului (EDC-575), realizează un acord deplin între solist, orchestră și grupul de tehnicieni care au contribuit la înregistrarea omogenă, limpede, fină.

■ Am vrea și alte discuri cu Ovid Teodorescu. Ba chiar cu bucăți românești. Este un interpret, un actor-cîntăreț, o voce populară.

discul

DUMINICĂ, 8 AUGUST — „Bun-gust... gust-bun”. Sperăm ca documentarul Studioului „Sahia” să fie conform cu titlul (19.20) ■ O'Henry, un maestru al genului scurt, ne este prezentat (cu exemplificări) de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (19.50) ■ Cîntă Luis Mariano în filmul „Violeta” (20.50).

LUNI, 9 AUGUST — Selecțiuni din manifestările Festivalului cîntecului, dansului și portului popular (20.10) ■ O seară pe litoral... la Vladivostok, prin intermediul satelitului artificial „Molnia” (21.00) ■ Filmul maghiar „In viltoare”. Din nou despre farmecul anilor tinereții (21.20).

MIERCURI, 11 AUGUST — Emisiune de teatru: N-avem centru înaintaș de Nicuță Tănase. Dar poate că Ștefan Bănică (Teatrul muncitoresc C.F.R. Giulești) va suplini cu succes lipsa atacantului central din titlul pie-

sei (20.00) ■ Agenda Festivalului de muzică ușoară Mamaia - 1965 (22.30).

JOI, 12 AUGUST — Clovnul Ferdinand (R.D.G.), un prieten al micilor telespectatori, într-un nou film în care îi este tare somn (19.20) ■ Filmul Maria (R. S. Cehoslovacă) cu o temă veșnică și veșnic nouă: cînd poate fi trăinică o căsnicie? (20.50).

VINERI, 13 AUGUST — Eveniment sportiv: Campionatul european de caiac-canoe Snagov-1965 (14.00) ■ Dansează pentru dumneavoastră Irinel Liciu, Magdalena Popa, Gabriel Popescu și Sergiu Ștefănschi (21.10) ■ Agenda Festivalului de muzică ușoară Mamaia - 1965 (21.45).

SÎMBĂTA, 14 AUGUST — Campionatul european de caiac-canoe Snagov - 1965. (14.00) ■ Teleenciclopedie. O emisiune în care nu se poate să nu găsești măcar ceva interesant (20.00) ■

30 de minute cu renumita cîntăreață și dansatoare pariziană Zizi Jeanmaire (22.15).

Magdalena Popa și Sergiu Ștefănschi.

televiziune

plastică

■ Pictorul ieșean Dan Hatmanu ne împărtășește, în expoziția sa din Calea Victoriei 132, impresiile sale cu totul și cu totul personale despre Paris. „Pictorul a văzut Parisul ca un oraș care dansează și amețește într-o mișcare ondulatorie, iar beția pe

care o redă este plină de poezie și adevăr...” apreciază criticul francez Georges Boudaille, după deschiderea aceleiași expoziții la „Galérie du passeur” din Paris. Dacă înșiși parizienii o spun...

■ Vasile Paulovici (28 ani — Satu-Mare) ne prezintă la Galeriele din bd. Magheru grafica și pictura sa, după ce ni se înfățișase în primăvară ca un talentat pictor scenograf („Privește înapoi cu minie”, „Vedere de pe pod”). Reținem îndeosebi ilustrațiile la Thomas Mann și Villon. Unele picturi sînt însă deconcertante.

■ În parcul Herăstrău, pavilionul C, expoziția retrospectivă a unui artist cu preocupări multilaterale: Marin Iorda, scriitor, regizor, desenator și caricaturist. Expoziția mărturisește o vechie și credincioasă pasiune pentru artele frumoase, practicate în formula graficii militante, a peisajului și a portretului, a schițelor de decor și a gravurii.

teatru

Șt. Bănică.

În sfîrșit... O dată cu luna august, stagiunea estivală, pe care am mai sennalat-o ca prăcară anul acesta, prinde a se înfîrpa. Teatrul muncitoresc C.F.R. Giulești, începînd din această săptămîină, prezintă un repertoriu pe care publicul îl va putea aplauda la Teatrul de vară de la Herăstrău: BAIAT BUN DAR... CU LIPSURI, PAHARUL CU APĂ, N-AVEM CENTRU ÎNAINTAȘ, MUȘCATA DIN FEREAȘTRĂ și PALĂRIA FLORENTINĂ. N-avem însă nici o veste de la celelalte teatre bucareștene!

Premieră estivală. În plină... caniculă, regizorul bucareștean

Ion Olteanu a realizat la Teatrul de stat din Constanța, în cadrul stagiunii de vară, spectacolul HENRIC AL IV-LEA de Pirandello. Cunoscuta comedie tragică, de o mare complexitate psihologică, a marelui dramaturg italian, are ca protagonist pe Dan Herdan, tînăr actor reafirmat pe această scenă, alături de Marcela Sassu, Romel Stănciugel, Paul Lavric, Emil Sassu, C. Guțu și alții.

MARELE FLUVIU ÎȘI ADUNĂ APELE, poemul dramatic al lui Dan Tărbilă, a văzut lumina rampei în interesanta și agitată vizionare regizorală a lui

Val Mugur, pe scena Teatrului de stat din Botoșani. Multitudinea de personaje are drept interpret printr-alții pe: Elena Corciuc-Ligi (Caterina), Mircea Crețu, Cezar Theodora, Stelian Preda, Cornel Revent, Ion Schimbiski, Ala Vlădescu-Aron etc.

Debut. Pe scena Teatrului de păpuși din Pitești un debut: Aurel Anchidiu. Piesa, o fantezie pe tema unui basm — PETRICĂ FĂT-FRUMOS — urmărește, cu implicații psihologice, procesul de transformare a unui copil. Scenografia: Clelia Ottone. Regia: autorul.

cartea

Alida Valli.

■ STRIGĂTUL lui Michelangelo Antonioni rămîne cel mai interesant film al săptămîinii curente. Aflăm în el germele realizărilor de mai tîrziu ale regizorului italian (trilogia Aventura, Noaptea, Eclipsa). Filmul este magistral interpretat de Alida Valli, Betsy Blair, Steve Cochran, Gabriella Pallotti. Dramă psihologică de un profund realism.

■ UNORA LE PLACE IAZUL, filmul american al lui Billy Wilder (din creația căruia am văzut Apartamentul), se înscrie, de asemenea, printre evenimentele cinematografice ale sezonului. Comedie muzicală a cărei acțiune se petrece în jurul anilor '30, filmul

reunește „stele” de primă mărime: regretata Marilyn Monroe, Tony Curtis, Jack Lemmon.

■ Se anunță, în curînd, programarea pe ecrane a filmului MARȘUL ASUPRA ROMELI, realizat de Dino Risi, cu Vittorio Gassman, Ugo Tognazzi, Roger Hanin. Marșul asupra Romei al fasciștilor conduși de Mussolini, în perioada imediat următoare primului război mondial, constituie obiectul unui film satiric.

■ În premieră, filmul lui Jacques Poitrenaud UN ȘOARECE PRINTRE BĂRBAȚI. Viața a doi cetățeni aparent onorabili (în fond bine specializați în mici furturi, spargeri, lovituri modeste,

fără mari riscuri) este tulburată de o femeie. Între Louis de Funès, deci, și Maurice Biraud intervine Dany Saval. Prilej pentru o comedie uneori spirituală, fără mari pretenții.

■ De văzut: documentarul de lung-metraj despre JOCURILE OLIMPICE DIN INNSBRUCK. Pe cînd documentarul despre Olimpiada din Tokio?

■ Documentare românești pe ecranele centrale: spiritualul OLTEENII DIN OLTEENIA (regizor Al. Boiangiu), emoționantul și veridicul A CUI E VINA? (Florica Holban), poeticul PRINTRE LEBEDE ȘI BALOANE (Gabriel Barta), falsul MIINE INCEPE AZI (Mihai Dimitriu).

cinema

nificînd o nouă contribuție la cunoașterea vieții, istoriei și culturii strămoșilor noștri daco-geți; multe puncte de vedere proprii autorului le motivează plauzibil și eficient.

■ A doua carte cu însemnări de călătorie a lui Dumitru Popescu se intitulează Drumuri europene (Ed. tineretului, colecția „În jurul lumii”). Ca și prima, ea oglindește fidel traseele parcurse, furnizînd date și observații grațioase asupra oamenilor și locurilor în care autorul s-a oprit.

■ A apărut într-o ediție revăzută romanul Risipiitorii de Marin Preda, dezbătut viu de critică la prima lui apariție. E o altă carte trăinică a acestui mare scriitor al nostru, demnă de rafturile și masa oricărui cititor.

■ Opera lui Tudor Arghezi se intitulează solida monografie a lui Dumitru Micu închinată marelui nostru poet (Editura tineretului).

■ Altă carte din domeniile esteticii și criticii de artă este cea a lui Silvan Iosifescu — Artă și arte (Editura pentru literatură).

■ Francise Păcurariu ne propune în a sa Introducere în literatura Americii Latine (Editura pentru literatură universală) o schiță a istoriei literaturii acestui continent de la origini pînă în prezent. Cartea este însoțită de un cuvînt înainte al lui Miguel Angel Asturias.

■ Continuîndu-și seria „Mic îndreptar turistic”, Editura Meridiane ne pune la dispoziție o Sovata bine informată (text Fr. Urseanu) și bine ilustrată.

■ Poeta Veronica Forumbacu și-a adunat în cartea recent apărută Bilet în circuit notațiile din cîteva călătorii făcute prin țară. Factura reportericească a cărții nu exclude o poezie discret conținută. Autoarea surprinde cu prospețime peisajul străbătut în continuă transformare și oamenii care-i sporesc frumusețea.

■ Anul 1865 marchează un eveniment deosebit în istoria literaturii ruse și universale: atunci a fost publicată prima parte a romanului Război și pace de

L. Tolstoi. La Moscova s-a sărbătorit recent evenimentul. „Literaturamaia Gazeta” relatează cu acest prilej că au fost tipărite pînă în prezent 170 de ediții ale romanului Război și pace, cu un tiraj total de aproape nouă milioane exemplare.

■ În Republica Sud-Africană a fost interzis noul roman Orgie al tînărului scriitor André Brink, deoarece autorul se pronunță față împotriva segregăției rasiale. A fost interzisă și publicația „Sixtiers” aparținînd grupului literar din care face parte André Brink.

■ Proust, ultima lucrare a scriitorului englez George Painter, e considerată de critică prima biografie completă a marelui scriitor francez. Volumul al II-lea al acestei lucrări a apărut recent la Londra, iar editura franceză, „Mercure de France” publică în septembrie primul volum.

■ Și apoi a izbucnit războiul este intitulată noua lucrare a lui

Domenico Paolella, scriitor și regizor italian, în care este reconstituit, minut cu minut, ceea ce s-a întîmplat în întreaga Europă la 31 august 1939, zi care a precedat izbucnirii celui de-al doilea război mondial. Autorul s-a documentat studiînd Arhivele secrete de la Foreign Office, Wilhelmstrasse Quay d'Orsay, Palazzo Chigi și documentele apărute în presa zilei respective.

■ La Paris a apărut volumul al II-lea al Corespondenței lui Mallarmé. Primul volum a fost publicat în 1959, datorită lui Henri Mondor care, după o muncă asiduă, a reușit să strîngă, studieze și clasaze o parte din corespondențele marelui poet. Volumul al II-lea — datorat lui Lloyd James Augustin, profesor la Universitatea din Cambridge — conține 250 de scrisori din anii 1877-1885, epocă în care Mallarmé, stabilit la Paris, a jucat un rol de seamă în viața literar-artistică a marii metropole.

Notă. Redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventuale modificări de ultim moment în programarea spectacolelor.

cadran

INTERNATIONAL

NEW YORK: SPECTRUL SETEI

Cea mai mare metropolă americană — New Yorkul — trăiește intens două campanii: maratonul alegerilor pentru funcția de primar al orașului și lupta împotriva lipsei catastrofale de apă. Dacă prima campanie se consumă, deocamdată, în pasionante discursuri politice, lipsa apei afectează direct viața cetățeanului newyorkez. Au trecut cincisprezece ani de când orașul nu mai trăise sub amenințatul spectru al setei. Autoritățile au luat atunci, în anii 1949-1950, măsuri urgente pentru începerea construirii unei stații de pompaj pe fluviul Hudson. Dar cei doi ani de secetă au trecut, optimismul a învins teama și lucrările au fost abandonate. Prea timpuriu însă... De patru ani echilibrul hidrologic al coastei de nord-est a S.U.A. este serios amenințat. Iarna, destul de îndepărtată, este așteptată cu speranță, dar pînă atunci, în renumitele cîmpii ale Vermontului și Massachusettsului fermierii sînt obligați să aducă apă vitelor însetate cu camioane-cisterne. La New York călătorul este întîmpinat la hoteluri cu afișe politicoase prin care este rugat să economisească apa... La restaurante chelnerii nu mai servesc la masă obișnuita apă de la gheață decît la cerere. Restricțiile au cuprins și viața intimă a cetățeanului: i s-a interzis să-și ude gră-

dina, să-și spele mașina. Fîntînile arteziene au amuțit în parcuri. Doar în fața uriașului imobil al trustului de presă Time-Life, jeturile arteziene nu s-au oprit. Dar un anunț informează că aceste jeturi de apă se hrănesc din „produsele de recuperare”...

Meteorologii și hidrologii, nepunctuoși în fața fenomenelor naturii, se lansează în tot felul de ipoteze și teorii care hrănesc coloanele ziarelor. Unii atribuie cauzele acestei secete nemaiîntîlnite în ultima sută de ani unei persistente zone de joasă presiune care a deviat precipitațiile spre Labrador și ocean, alții acuză curentul rece care se strecoară între țărmul continental și Golfstrom. Nu lipsesc nici cei care pun secula pe seama cenușii vulcanilor care au erupt în Bali. Dar indiferent de cauze, criza de apă este amenințătoare și municipalitatea orașului a fost nevoită să reia lucrările abandonate cu cincisprezece ani în urmă. Zi și noapte se lucrează la stația de pompaj de pe Hudson și cetățenii așteaptă cele 450 milioane de litri de apă, puternic clorați, ca pe o adevărată salvare.

I. CORIBAN

Urmările secetei: râul Delaware a secat...

„FĂRĂ BANI NU ESTE MUZICĂ”

„De obicei în această perioadă ruinele romane erau de mult transformate în mari edificii sonore; bazilica Maxentius oferea săli cu rezonanță pentru concerte simfonice, iar termele lui Caracalla — pentru stagiunea de vară a operii. Muzica a făcut să vibreze pietrele cenușii și suflurile turiștilor melomani. Lucrurile nu s-au petrecut la fel în acest an și nu numai datorită întârzierii verii din punct de vedere meteorologic. Pare că se confirmă proverbul «fără bani nu este muzică». Cele 13 opere și orchestre simfonice ale Italiei, subvenționate de stat, se află la capătul puterilor lor financiare și înoată în datorii. Cu amărăciune și desperare ele cer ajutorul guvernului. Urmărind o nouă reglementare constituțională pentru ajutoarele financiare acordate operii, statul ezită cu alocațiile sale. În pofida promisiunilor făcute de miniștrii de resort, guvernul Moro este prea ocupat cu propria sa salvare și cu învingerea propriilor sale crize ca să se mai gîndească la criza operii...

Fără bani nu va veni deci, în acest an, nici muzică. Așa au amenințat cel puțin cei 1500 de cîntăreți, muzicieni, dansatori, dirijori, scenografi din Roma. De la greve au trecut la agitație, de la agitație la manifestații de protest. Cortegiul de protest s-a format în clădirea operii și s-a deplasat încet spre forumul imperial (fo-

tografia de sus), în timp ce corul a făcut să răsunе puternic patriotul cîntec elegiac al sclavilor din opera «Nabucodonosor» de Verdi: «Du-te gînd, pe aripi aurite...» A fost foarte impresionant...

Rîndurile de mai sus au apărut, cu puțină vreme în urmă, în ziarul austriac „Die Presse”, sub titlul: „Și Opera din Roma își are criza sa”. O declarație făcută în aceste zile de directorul artistic al Operei din Roma, Massimo Bogiackino, vine să completeze revelațiile cuprinse în articolul mai sus-citat. Astfel, Bogiackino a precizat că personalul Operei — în total circa 400 coriști, dansatori, instrumentiști, tehnicieni etc. — nu-și vor primi salariile pe luna iulie dacă guvernul nu va pune la dispoziție mijloacele financiare necesare. În aceeași situație se află aproape toate cele 13 principale companii de operă și formații simfonice din Italia — care se văd puse în situația de a-și închide porțile începînd din luna august.

REZULTATELE... ÎN 1967

În condițiile dificile ale balanței de plăți a Angliei și fluctuațiilor cărora are să le facă față lira sterlină, balastul întreprinderii unităților engleze staționate în R. F. Germană devine tot mai greu de suportat pentru vistieria britanică. Acestei probleme i-au fost con-

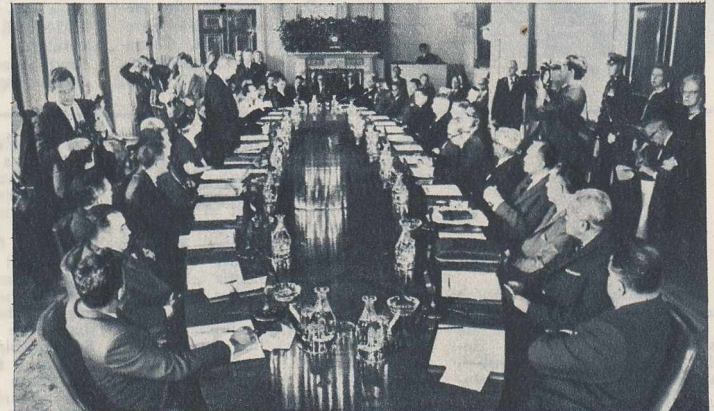
state negocierile purtate la Bonn de ministrul adjunct de finanțe al Angliei, John Diamond, soldate cu promisiunea R. F. Germane că va acoperi parțial cheltuielile Angliei prin comenzi anuale către firmele engleze, în valoare de 57 milioane de lire sterline, pînă în 1967. Respectivul tratative au prilejuit apariția în presa vest-europeană a unor articole care au dat în vileag aspecte inedite din relațiile anglo-vest-germane.

Astfel s-a relatat că primul acord, a cărui valabilitate a expirat în martie 1964, consemna obligația asumată de R. F. Germană de a suporta direct o parte din cheltuielile respective. La reînnoirea acordului (negocierile s-au tîrăgînat pînă în iulie 1964) s-a stabilit însă doar un angajament destul de vag al Bonnului de a compensa — în limitele posibilităților — o parte nedefinită din cele 85 milioane de lire sterline cheltuite anual pentru armata britanică de pe Rin. Cînd primul ministru H. Wilson a vizitat Bonnul (martie a.c.), el i-a cerut cancelarului Erhard să ia măsuri pentru onorarea comenzilor promise, deoarece pînă atunci din sumă fusese acoperită doar o parte mult prea mică; se pare însă că Wilson nu a obținut decît promisiunea că vor fi inițiate negocieri suplimentare. Cît privește motivele întârzierii îndeplinirii promisiunilor făcute de R. F. Germană, acestea au fost atribuite... victimei, adică Angliei. După cum scria The Economist, „în Germania occidentală s-a vorbit prea mult în ultimele 18 luni despre neglijența frecventă a Angliei de a livra mărfurile la timpul și la locul stabilit”.

Să fie oare vorba de o campanie concertată? Este greu de răspuns precis, dar trebuie amintit că într-un articol publicat în ziarul hurgar Die Welt, cu prilejul vizitei reginei Angliei în R. F. Germană, ministrul economiei vest-germane K. Schmücker a dat în vileag amănunte necunoscute pînă atunci opiniei publice: 1) Acum doi ani ministrul vest-german de finanțe a repartizat 165 milioane mărci pentru achiziționarea de utilaje în Anglia, necesare proiectelor pe care diverse firme vest-germane s-au angajat să le realizeze în străinătate; banii au rămas însă neatinși, deoarece partea engleză nu a făcut oferte pentru executarea comenzilor. 2) Administratorul căilor ferate vest-germane a anunțat că intenționează să achiziționeze material rulant din Anglia, în valoare de 14 milioane de mărci. Din patru companii engleze cărora li s-au prezentat cereri, trei nu au răspuns, iar a patra a cerut un preț peste cel curent al pieței. În urma acestui fapt, ministrul vest-german i-a sfătuit pe englezi „să

Scena finală a spectacolului prezentat de artiștii Teatrului satiric-muzical „C. Tănase” din București în marea sală pariziană de music-hall „Olympia”. Publicul care a aplaudat îndelung pe artiștii români ca și cronicarii din capitala franceză sînt unanimi în aprecieri: „E un spectacol excelent, magnific”

Aspect de la conferința de la Marlborough House din Londra, consacrată viitorului constituțional al insulelor Fiji. Situat în sud-estul Pacificului, arhipelagul celor 840 insule cu aproximativ 500 000 locuitori este, din 1874, colonie britanică.

Puternicele inundații care s-au abătut de curînd asupra Coreei de sud s-au soldat cu peste 100 morți; 140 000 de oameni au rămas fără adăpost.

ultive o voință mai puternică le a exportat.

Acuzății de o parte și de alta... Este dificil totuși de stabilit cine a tras pe sfoară. Cert este că partea vest-germană nu a grăbit să acopere nici măcar partea cheltuielilor legate de înfrângerea trupelor britanice din I.F.G., așa cum s-a convenit, prin comenzi în Anglia.

Ceea ce face ca în Anglia să se manifeste scepticism față de îndeplinirea înțelegerii la care s-a ajuns recent între ministrul de finanțe al R. F. Germane, Jahrgren, și ministrul adjunct al finanțelor din Marea Britanie, John Diamond. După cum scria în "The Economist", „în actualele împrejurări trebuie să așteptăm până la 31 martie 1967 pentru a ne convinge dacă optimismul d-lui Diamond (în legătură cu onorarea angajamentelor părții vest-germane — n.a.) este justificat”.

Z. FLOREA

RĂZBUNAREA LUI PYGMALION

Mulți au văzut cu ani în urmă filmul lui Josef von Sternberg „Ingerul albastru” cu Marlene Dietrich. Mulți care nu l-au văzut, au auzit de el.

Anii au trecut, filmul s-a înscris în istoria cinematografului printr-o realizare care mai remarcabile, decât Marlene Dietrich a devenit una dintre personalitățile artistice a căror nume spune mult, foarte

Marlene Dietrich cu regizorul care lansat-o și azi o denigrează.

mult. Creatorul „Ingerului albastru” însă, după câteva filme, a intrat în uitare. Retras de multă vreme în S.U.A., septuagenarul Josef von Sternberg a publicat de curând o carte autobiografică cu un nume ciudat: „Distracție într-o spălătorie chinezească”. După părerea revistei italiene L'Europeo, „cu un titlu puțin comercial și cu un autor atât de puțin cunoscut generației de astăzi era nevroze de o lovitură pentru ca lucrarea să aibă oarecare șanse de a găsi cititori. Von Sternberg a ales calea cea mai zgometoasă: aceea de a distruge mitul actriței Marlene Dietrich”. Așadar, regizorul, devenit un Pygmalion ce se răzună pe propria sa creație, s-a hotărât să întreprindă ceea ce nici un cineast n-a făcut vreodată: să denigreze o artistă pe care a lansat-o — mai mult: o artistă al cărei talent viguros și multilateral l-au aplaudat generații întregi.

Cartea lui von Sternberg își „informează” cititorii că „Marlene Dietrich nu avea nici o vocație, nici o calitate înăscută pentru a deveni artistă. Trebuia să-i explici totul de-a fir-a-păr. Ea avea numai faimoasele-i picioroase”. Zeci de pagini se ocupă de Marlene, ale cărei creații în filme sînt răstălmăcite; autorul cărții vrea parcă cu orice preț să ne facă să vedem în aceste creații doar un rezultat al strădaniei neincetate cu care el însuși compunea rolul, secvența cu secvență, în fața artistei devenite „un instrument docil” în mâinile regizorului.

Despre talentul ei — nici o vorbă. În schimb, pentru a întineca și mai mult imaginea Marlenei, autorul cărții ține să adauge că în afara platourilor de filmare persoana artistei nu prezenta interes: „...era bine îmbrăcată și se credea frumoasă... Tot ceea ce o preocupa pe lume erau fiica sa, un gramofon și discul unui cântăreț pe nume Whispering Jack Smith”.

Cui îi folosește venitul pe care Josef von Sternberg l-a strîns în paginile cărții sale? Nimănuși. A vrut să reintre în atenția opiniei publice după atîta amar de vreme, dar n-a reușit decît să stîrnească dezaprobare.

M. MIHĂILESCU

BANDEROLA

Robert Lowell Moor-jr., fiul unuia dintre businessmenii americani ai industriei hoteliere, a intrat în rîndul „beretelor verzi”

(așa-numitele forțe speciale anti-partizane ale S.U.A.), o dată cu primirea sa la cursul pentru „războiul special” (antipartizan) de la Fort-Bragg (statul South Carolina), după absolvirea școlii militare de parașutiști din statul Georgia. Apoi — în 1964 — s-a aflat timp de șase luni în rîndul acestor „forțe speciale” în Vietnamul de sud. Reîntors în S.U.A., Moor a scris o carte în care și-a propus să prezinte cititorilor americani „beretele verzi” — create în 1952 de Pentagon și C.I.A. pentru lupta împotriva mișcărilor de eliberare națională — precum și „faptele lor de vitejie” la care a fost martor în decursul celor șase luni petrecute în Vietnam. Numai că, în loc de satisfacție, la Pentagon s-a manifestat nemulțumire față de apariția cărții.

Explicația acestei atitudini începe să-ți apară limpede chiar de la lectura primelor file, unde autorul (care pe copertă semnează cu numele puțin schimbat: Robin Moor) își prezintă eroii. Printre aceștia Moor semnalează prezența multor elemente dubioase, cum ar fi de pildă un oarecare Korny, înfățișat ca „ofițer ideal al forțelor speciale”. Dar Korny nu este decît un hitlerist „care a scăpat cu viață de pe frontul de est” și pe care agenții ce se ocupă cu recrutarea forțelor speciale l-au remarcat în timpul unei încaierări într-o circumă dintr-un oraș vest-german... În Vietnamul de sud, Moor l-a înflintit de asemenea actînd în rîndul forțelor speciale și pe maiorul Fritz Schame, fost membru al organizației fasciste de tineret „Hitlerjugend” și participant la invaziile armatelor naziste. Astfel de figuri se ocupă indeosebi de instruirea marionetelor de la Saigon în „arta” torturării patrioților sud-vietnamezi. Pagini întregi din cartea lui Moor sînt consacrate redării unor scene înfrîntoare de torturare bestială a patrioților sud-vietnamezi la cartierul general al forțelor speciale.

„Beretele verzi” nu acționează însă numai în țările aflate sub dictatul S.U.A., unde instruiască și conduc unitățile de reprimare care apără regimuri antipopulare. Moor descrie, spre exemplu, o bază secretă din Vietnamul de sud unde sînt pregătiti diversioniști pentru a fi trimiși într-o serie de țări independente din Asia.

Dacă autorul n-o spune pe șleau, din relatările sale reies clar sentimentele poporului sud-vietnamez față de intervențiști. Asupra acestora se abate la tot pasul mînia răzbuunătoare a forțelor patriotice din Vietnamul de sud. Foarte adesea ele declanșează atacuri îndrăznețe chiar împotriva unora din cele mai bine păzite centre ale forțelor speciale. Moor însuși se minunează că a scăpat cu viață în timpul jumătății de an de serviciu în Vietnam. Iar finalul de-a dreptul pesimist al cărții este citit se poate de semnificativ: „In-

tensitatea războiului din Vietnam — scrie Moor — se întetește și un număr tot mai mare de americani sînt omorîți și răniți în fiecare zi. Care va fi sfîrșitul evenimentelor din Vietnam, aceasta s-o ghicească alții...”

În lumina celor de mai sus este oare de mirare că îndată după apariția cărții „Beretele verzi” însuși secretarul adjunct al apărării S.U.A., Sylvester, a cerut de urgență „lămuriri” la editura „Crown” care a tipărit-o? Și astfel deasupra copertei și-a făcut apariția de îndată o banderolă galbenă purtînd următoarea inscripție: „O ficțiune mai bizară decît faptele”. Banderolă care însă nu poate înșela pe nimeni asupra realității faptelor relate în carte.

I. CIOARĂ

PREZICERI

Cu prilejul alegerii lui Heath în funcția de lider al partidului conservator, la Londra a fost pusă în circulație următoarea opinie pe care ar fi exprimat-o generalul de Gaulle în particular, în urmă cu cîțiva ani, după veto-ul opus de Franța intrării Angliei în Piața comună: „Laburisti vor veni la putere pentru o perioadă scurtă și dezastuoasă, apoi conservatorii vor reveni la putere avînd pe Heath în fruntea lor și ei va fi cel care va asigura intrarea Angliei în Europa”. Remarca împrumută ceva din stilul prorocirilor biblice, și difuzarea ei acum urmărește a sublinia că la putere va veni inevitabil partidul conservator, avînd la conducere un partizan înfocat al intrării Angliei în Piața comună, care, spre deosebire de alți conservatori cu concepții asemănătoare, ar avea în plus atul de a se putea bucura de încrederea și sprijinul generalului de Gaulle.

Din nefericire pentru cei ce au făcut uz de această prorocie în scopurile sus-amintite, alegerea lui Heath a avut loc mult prea tîrziu pentru ca ea să fie operantă. Campionul conservator al Pieței comune preia frînele conducerii partidului exact în momentul cînd în Franța răceala față de concepțiile comunitare a provocat cea mai mare criză de la înființarea C.E.E. și cînd diplomația franceză preferă calea relațiilor bilaterale celei integraționiste.

Există totuși un punct în care profetia apare neașteptat de actuală: rezultatele guvernării laburiste. Simultan aproape cu anunțarea alegerii lui Heath, gu-

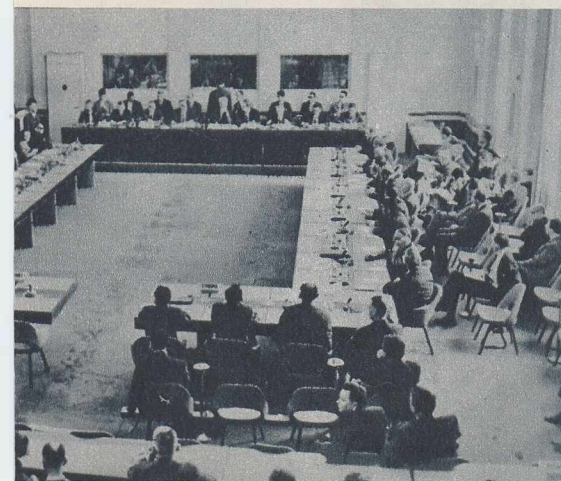
Edward Heath făcînd declarații preselor după alegerea sa ca nou lider al partidului conservator.

vernul laburist a dat publicității un întreg program de austeritate care lichidează cea mai mare parte a promisiunilor sale cu caracter social. Între altele au fost aminate planurile cu privire la locuințe ieftine, cu privire la garantarea veniturilor salariate și la anularea plății pentru unele servicii medicale. Economia apare într-o asemenea situație încît, deși măsurile de austeritate sînt foarte severe, iar presa conservatoare le apreciază drept „realiste”, „Times” este de părere că ele nu pot constitui altceva decît „o operație de menținere pe loc”, întrucît puține dintre măsurile „merg la inima lucrurilor”.

Preluînd puterea, laburisti au dezvăluit că au moștenit o situație economică dezastuoasă de la conservatori. Acum, aceștia din urmă afirmă că rezultatele economice demonstrează „incompetența guvernării laburiste”. În cazul că actualul guvern ar cădea — și asaltul în acest scop a început în săptămîna ce s-a terminat — ne putem aștepta la reluarea jocului: conservatorii se vor plînge de moștenirea primită, iar laburisti de incompetența urmașilor.

După cum se vede, prea multe profetii nu se pot face. Dar dacă se ține seama că un punct comun al ambelor guvernări — fie conservatoare, fie laburiste — a constituit-o și o constituie politica bazelor militare pe teritorii străine, politica cheltuielilor militare excesive ce grevează cel mai greu economia engleză, devine posibilă o singură prezicere fundamentată: din acest impas Anglia nu poate fi scoasă nici de un conservator partizan al Pieței comune și nici de un laburist promotor al politicii „la est de Suez”. Pentru aceasta e necesar un partizan convins și eficient al dezarmării.

N. LUPU

În Palatul Națiunilor din Geneva și-a reluat recent lucrările, după o întrerupere de aproape zece luni, Comitetul celor 18 state pentru dezarmare.

Un grup de membri ai unităților forțelor patriotice care s-au distins în operațiunile ofensive desfășurate împotriva trupelor americane și ale regimului marionetă de la Saigon s-au fotografiat recent împreună cu președintele Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud. Nguyen Hun Tho.

Bombe americane transformă în flăcări și scrum ogoarele și căsuțele țărănești dintr-o localitate sud-vietnameză.

PROASPĂTĂ
CA O FLOARE
CU LOȚIUNEA
IDEAL

